Päewaleht

Ilmub igal äripäewal.

Toimetus on Tallinnas, Wiru uul. nr. 8.
Kõnetraat nr. 890.

Adreſs kiht- ja rahakirjadele:
„Päewalehe" toimetuſele, Tallinnas, въ г. Ревель.

Üksikult makſab iga nummer 3 kop.

Adreſſi muutmiſe eeſt 7 kop. ja endine adreſs kui ka ſelle nummer üles anda.

Kuulutuste nonpareille-rida makſab 5 kop., reklame oſas 10 kop., lehe eesotſas 15 kop

„Päewaleht" makſab ühes kaasannetega:

Postiga ehk bagaſiga ſaates:			Tallinnas koju kätte ſaates:			Toimetuſeſt iſe ära wiies:		
terwe aasta peale	5 rbl.	50 kop.	terwe aasta peale	5 rbl.	— kop.	terwe aasta peale	4 rbl.	50 kop
poole „ „	2 „	90 „	poole „ „	2 „	70 „	poole „ „	2 „	30 „
weerand „ „	1 „	50 „	weerand „ „	1 „	40 „	weerand „ „	1 „	20 „
ühe kuu peale	— „	55 „	ühe kuu peale	— „	50 „	ühe kuu peale	— „	45 „

Nr. 122. **Neljapäewal, 29. mail (11. juunil) 1908.** **III. aastakäik.**

Ametiühiſuſed Ingliſemaal.

I.

Ingliſemaa on Tallinna ſündmuste puhul igal ühel ſuus. Meie oleme omal ajal juba mitmeſuguste Ingliſe riigi ſiſeſeadetega lugejaid tutwustanud. Täna ei tee meie mitte nendeſt juttu, waid waatame, kudas Ingliſemaal, mis igaſuguste elunähtuste pooleſt kõige kaugemale edenenud riikide hulka loetakſe, ametiühiſustega lugu on. Seda rohkem on ſee ülewaade waheſt huwituſeks ja äratuſeks, et meie juures ametiühiſuste aſutamine nõnda ütelda tekkimiſe ajajärgus on.

Kudas nad edenenud maal töötawad, ſee ſeletab waheſt kõige paremini nende kaſu.

Kõige ſuuremad, ſee on arwurikkamad ametiühiſuſed Ingliſemaal, Tread-unionideks kutſutud, terwes ilmas on Ingliſemaal. Aga nad ei ole ſeal mitte ainult liikmete arwu pooleſt kõige rikkamad, waid nende ſiſemine elu on ka kõige paremini korraldatud.

Ingliſemaa ametiühiſuſed, tread-unionid on töölistele praegu peaasjalikult nelja põhjusjoone all kaſulikud.

Nad annawad wastastikku abi, toimetawad kollektiw-lepinguid, toetawad ſtreikiſi ja nad mõjuwad ſeaduſe-andliste aſutuste peale.

Wastastikku abiandmine on tööliste elus ühendawaks tſemendiks. Mida ſuuremad wastastikku awitamiſe kaſſad on, ſeda ſuurem on ka ametiühiſuste tähtſus, kui tööliste ja tööandjate wahel kokkupõrkamine tuleb ja ſeda rohkem on töölistel ka wõidu wõimaluſt. Teiſeks on ka ſeda tähele pandud, et mida rikkamad ameühiſuſed on ſeda wähem tuleb ka tööliste ja tööandjate wahel kokkupõrkamiſt ette, ſeſt tülikuſimuſed püütakſe ikka rahulistel läbirääkimistel lõpule wiia.

Wastastikku abiandmine ulatab ka tööta töölistele head tegema. Et ametiühiſuſed tööta töölistele abi annawad, ſiis hoiawad nad ſeega tööhindaſi allalangemiſe eeſt. Suur tööta tööliste hulk paneb alati ka kindlad tööhinnad kõikuma ja ſurub nad alla.

[illegible] ſee hoiab töölingamiſt rikkumaſt, et ametiühiſuſe liikmetel [illegible] tingimistel ei ole ſeda tööd oma peale wõtta.

Teine wõitluſe abinõuu on kollektiw-leping, ſee on leping kahe poole, ſee on tööliste ja peremehe wahel, mis ametiühiſuſe poolt on tehtud.

Kui üksainus tööline tööandjaga lepingu teeb, ſiis ei ole ſee ilmasgi kapitalistiga wõrdlemiſi üheſugustes tingimistes. Tööliſe ſilmapiir ei ulata kuigi kaugele ja ta peab ettepandud tingimistega enam-wähem rahul olema.

Hoopis teine lugu on aga kollektiw-lepingu puhul, kus mitte üksikud tööliſed lepingut ei tee, waid terwed ühiſuſed.

Kollektiw-leping kinnitab makſumäära ära ja ſeega paneb ta igaſuguſele omakaſu püüdmiſele tööandja poolt takistuſe ette.

Nõnda on Ingliſe puuwilla wabrikutes wäga laialt üheſuguſed tööhinnad tarwituſel ja ſee on kollektiw-lepingute mõju.

Kollektiw-lepingud tehtakſe ikka ſegakommiſjonide poolt, milleſt tööliste ja tööandjate aſemikud oſa wõtawad.

Kolmas wõitluſe laad on ſtreigid. Need wõetakſe alles ſiis päewakorrale, kui kudagi ühiſuſele ei jõuta. Asjatundjate otſuſe järele on Ingliſe ameiühiſuſed ſtreigid hoopis ära muutnud ja neile rahuliſe iſeloomu andnud.

Ja peale ſelle on ametiühiſuſed ſuuresti ſelleks mõju awaldanud, et ſtreigid wähenewad.

Enne kui ſtreik wälja kuulutatakſe, otſiwad ametiühiſuſed mitmeſuguſeid teeſt, et ſeda ette ei wõetaks. Enne ſeda annab kohaliſe ametiühiſuſe ſekretär asjaſt pea „täideſaatwale komiteele" aru ja ſee kaalub asja täitſa külmawereliſelt läbi, kuulab, kudas turu ſeiſukorraga lugu, kui ſuur tööta tööliste hulk, kudas need tööliſed, kes ühiſuſes ei ole, ſtreigi peale waatawad, kui tugew rahaline abi wõi kapital on, kas wõimalik on wäljaſt tööliſi ſinna tuua, kes walmis oleks ſtreiki nurja ajama jne. Alles ſiis, kui kõik teated põhjalikult käes on ja nende peale põhjalikult õiged wastuſed on ſaadud, annab ülemal nimetatud komitee nõudmiste ettepanemiſeks luba. Siis ſaadetakſe ülemſekretär läbirääkimiſi pidama ja kui need tagajärjetaks jääwad, ſiis antakſe ſtreigi luba. Kui ſtreik wäga pikale wenib, wõi kui ta liig kalliks läheb ja tööliſi tahab häwitada, lõpetatakſe ta ära.

Selle terawa korralduſe ja walju korra mõjul on ſtreikide arw õige wäheks jäänud ja igaſuguſeſt wastamiſt minemiſeſt ſaadakſe rahulikul läbirääkimiſel üle.

Aga ometi ei ſaada ſellel teel ka lõpulikule otſuſele. Kapitalistid ühineſiwad ſuurteks trustideks (tööandjate ühiſuſed) kokku ja ſiis on ka korraldatud töölistel neiſt ſtreigi abil raske jagu ſaada. Sellepäraſt pööratakſe nüüd Ingliſemaal iſeäranis parlamendi poole, et ſeal tööliste asjus ſeaduſe andmiſe peale mõju awaldada.

Neljas wõitlus tööliste kaſuks on ſee, et ametiühiſuſed riigi politikaeluſt tubliſti oſa wõtawad. Ingliſe ametiühiſuſed on ſiiamaale walimistel ikka kas wabameelſete wõi jälle tööliste toetajatena wälja astunud. Ja juſt ſelle wõitluſe wili ka ſee ongi, et Ingliſe ſeadustes palju punktiſi tööliste kaſuks on olemas.

Mis ametiühiſuſed Ingliſemaal kapitali wastu wõideldes tööliste kaſuks on kätte ſaanud, ſeda waatame järgmiſel korral.

Juba ette wõime ütelda, et ſee wili mitte wäikene ei ole ja nende tegewus ka ſee on, et Ingliſe riik ſee koht on, kus tööliste elu kõige paremal järjel ſeiſab.

Wäikepõllumehe metſanduſeſt.

A. Lindeberg.

I.

Metſa küſimus wäikepõllumehe majanduſes on üks kõige waluſamateſt. Põllumehe hooned, aiad, tarbeasjad ja küte, üleüldſe puu tarwitus inimeſe igaliſes põllumajanduſes teeb raha peale arwatult kahtlemata kõige ſuurema ſumma tema tarwituſteſt wälja, kuna puu produtſerimine koguni wähene on. Sellepäraſt on ſelle küſimiſe ſelgitamine wistiſti ſoowitaw ja tarwiline, ja püüan alamal jõudumööda ära näidata: praeguſt metſanduſe ſeiſukorda, kuidas lähemas tulewikus ära elada ja kudas kaugema tulewiku tarwituſi täita.

Metſa ſaaduste hinnad on wiimaste aastate ſees koleda kiiruſega tõusnud ja nende tõusmiſe wõimalus on weel ikka kaswamas. Juba praegu käib keſkmiſe põllumehe jõuuſt üle, endale tarbekohaliſi hooneid juurde ehitada, kui ta ſelleks materjali oſtma ja paarikümne wersta tagaſt juurde wedama peab. Metſa wäikepõllumeestel pole peaaegu olemasgi. Sedaſama peab ka turba rabadeſt ütlema, mis kütetgi anda wõikſiwad. Kaunis ülewaatliku pildi anda metſa tagawaraſt ſaame X. walla olukorraſt, ſeſt ſee on enam wähem igal pool üheſugune. X. mõiſal on üle kodumaa kuulſad metſad ja laialiſed laaned, aga mõne hea aasta eeſt juba on nendeſt metſaſaaduste müük talurahwale ära lõpetatud, ja müügi uuesti awamine on täitſa wõimata; juurdeoſtmine näib palju wõimalikum olema. Wallas on 183 talurahwale päriſeks müüdud talukohta; peale ſelle weel kaunis hulgake müümata kwootemaa taluſi, kellel endal metſa ei ole ega ka mõiſametſaſt midagi ei ſaa. Et aga kwootemaa pidajad weel mitte kalewipoja kettidega maa küljes kinni pole, ſiis laſen need arweſt wälja. Nendel 183 talukohal kokku on 20349 wakamaad maad üleüldſe, aga neljal talul kõigeſt on metſa, kokku 64 wakamaad ja 7 kapamaad, kuna 21 talul kokku 163 wakamaad ja 10 kapamaad ſamblaſood on. Selleſt kõigeſt on aga mõni üksik wakamaa turbla maaks kõlblik. Mets on koguni wilets ja waewalt oma nime wäärtiline, nii et ainult ühe talu omanik, kelle mets 26 wakamaad ja 9 kapamaad ſuur, wahete wahel mõne üksiku palgikeſe hädalistele anda on wõinud. Teiſed kolm taluperemeeſt metſaomanikku pole ialgi oma metſaſt midagi müüa wõinud, waid aga kõigeſt oma tarwituſe ſaanud. Iga talu kohta on keſkmiſelt ligi 111 wakamaad ja 5 kapamaad maad üleüldſe, aga metſa natukene wähem kui 9 kapamaad, ehk 3512 ruutküünart, ehk ümmarguſel arwul $^1/_8$ wakamaad. Ma ei eksi mitte palju, kui ſelle terwe nelja talu metſa 800 ſülda põletuſepuid ja 2500 palki, à 3 ſülda pika, 6—9 tolli pakſud, wälja andma arwan. 183 talu aastane põletuſepuu tarwitus on aga wähemalt 1830 ſülda. Nende hoonetes on palkiſi: kui wiletſamate hoonete järele 800 palki talu tarwis arwata — 146,400 tükki, aga kui wähegi uuemate tarwituste järele à 1800 arwata, ſiis 329,400 palki, ehk keſkmiſelt 237,900 palki. Arwame, et palgi iga wananemiſe ja tulekahjude järeldusel 45 aastat on, ſiis on hoonete praeguſes korrashoidmiſeks iga aasta 5287 palki tarwis, kuna ſelle juures nende paremale järjele tõſtmiſeſt weel kõnelgi ei wõi olla. Selleſt näeme, et ſee wilets metſakene, mis talurahwal olemas, waewalt poole aasta tarwituſe ära täita ſuudab. Kui nüüd metſa uuendamiſeks 80 aastat arwata, ſiis ütelgu, kes mõtelda mõistab, millega peame puuduwad 159 poolaastat enda puutarwituſt ära täitma, ſeſt niikaua aja järele alles jõuab ſee aeg kätte, mil jälle wõime pool aastab enda talurahwa metſaga oma tarwituſt napilt täita. Baltimaa talukohtaſi ei ſaa täitſa ilma aedadeta pidada; ikka on karjatänawaid, kopliaedaſi ja muid ſarnaſeid tingimata tarwis, aga alapuid talude metſas pole olemasgi.

Meie kodumaal on mõnedgi wabrikud puudeſt paberit töötamas, ja mõnedgi wäljamaa tarwis puude üleſoſtjad aſumas. Nendega ei jakſa meie wäikepõllumees rohkema hinna pakkumiſega kudagi wõistelda, ſeda wähem weel, et kaunis hulgake ſuuremate metſade peremeesteſt iſe paberiwabrikute kaaſomanikud on ja oma metſa enampakkumiſe alla ei laſegi minna. Sagedasti kuulukſe wiimaſel ajal unistuſi keeluſeaduſeſt puude wäljamaale wiimiſe kui ka paberiteks tarwitamiſe kohta. Sarnaſed unistuſed on kohaſed unistajatele, aga mitte tegeliſele põllumehele, kes faktidega rehkendama peab, ja ſeega ka aru ſaama peab, et keeluſeadus täitſa wõimetu on tema hädale abiſaatmiſeks. Metſaomanik leiab ikka teeſi oma metſaſt ſuurema hinna ſaamiſeks, kui wäikepõllumees makſta ſuudab, olgu ei tea misſugune keeluſeadus olemas.

Hädaohtu, mis metſa puuduſeſt meile tulemas, ei ole meie ſenini weel mitte tähele pannud ega õigesti hinnanud, ſeſt et meie hooned ja aiad endiſeſt ajaſt olemas on, mil meie maal metſa küllalt oli. Sagedasti andis ſiis mõiſa talu müügi kauba kõrwal talu oſtjale kaunī oſakeſe palkiſi; nendeſt ehitati iſegi mõned uued hooned juurde ja elu ei paiſtnudgi nii wäga wõimata olema, ja metſa külwamine ehk istutamine tuli ainult mõne üksiku ärkſama mõtteſſe, ja ſeegi enam lõbu ehk ilu kui tõſiſe tarwituſe päraſt, ſeſt wiimaſt ſilmas pidades, oleks metſa ſoetamine wõrdlemiſi ſuuremates piirides ette wõetud.

Ma ei liialda mitte, kui ütlen, et metſamaterjali puudus ſee kõis on, mis wäikepõllumehe kaela meie kodumaal nii kinni nöörib, et elamine wõimataks jääb, ja ſeda mitte üksinda kliima karedamaks muutmiſe läbi, nagu ſagedasti arwama kuulukſe, waid aga juſt kütte-, ehituſe- ja tarbematerjali puuduſe läbi. Kliima karedamaks muutmiſe wastu mõjub ſeadus juba mõne aastaga. Noor istutatud ehk külwatud metſa-wõſadik hoiab aasta wiie ehk kümne järele juba niiskuſt niiſama hästi kinni ja alal kui ſuur mets; ka tammidega wõib niiskuſe alalhoidmiſeks wäga palju mõjuda, aga ükſgi ſeadus, wäetamine ehk muu inimlik abinõuu ei ſuuda puu taime aasta wiie ehk kümne jooksul palgiks paiſuma panna ehk latiks ſirguma ſundida. Endistel aegadel, kui weel paberi walmistamiſt meie maal polnud ja titſipuid wäljamaale ei weetud, wõidi peenemad, kui palgi puud on, alaroigasteks lõhkuda. Nüüd aga ſeda wõimaluſt enam ei ole, ja ſelle järelduſel on lattide tarwitus ſuurem. Praegu tarwitatakſe aga wäljamaale ka lattiſi ja makſetakſe wäikeſelt oſtes wäljaſaate paikades 4 ſüllaſe lati eeſt 20 kopikat. Sarnaſt hinda wäikepõllumees makſta ei ſuuda. Peenikeſed 6—7 tolliſed palgid on ſenini wäljamaa turudel odawamad olnud ja ſellepäraſt neid ſiin weel oſta olnud, aga kas ſee pikalt nii jääb, on enam kui kahtlane, ſeſt iſegi kodumaa nõudmine läheb päew-päewalt nõnda ſuureks, et nende hinnad lähemas tulewikus kahtlemata jämedama, puudega kõrwustiku jõuawad. Männa pu-

---

Kuutõbised.

Philipp Berges'i järele. 2

Selles mõttes rääkis ka pealekaebaja adwokat ja ſoowis, et kohtunik ta wangimajasſe tagaſi ſaadaks, kuni ſuurem kohus tema üle päraſt otſuſe teeb.

Iſegi kaitsja ei teadnud kaebtuſealuſe heaks mingit mõjuwat põhjuſt ette tuua; ſoowis ainult, et kohtunik tema wastu armulik oleks, mida ta iſegi ei lootnud.

Jõhwi peal õiguſt ütelda, ei näidanud kohtunikul mingit lusti olewat kaebtuſealuſt lahti lasta, ja juba tõuſis ta otſuſe andmiſeks püsti, kui kaebtuſealuſe käeliigutamine ta walkima pani.

Wiimane tõmbas paberilehekeſe taskuſt, kirjutas ſinna mõne ſõna peale, ulatas ſelle ſiis kohtuniku kätte ja hüüdis walju healega:

„Lugege ſeda, wana poiſs, lugege! Ja kui minu puuri minemiſele mõistate, teate, mis Teil oodata on!"

Kohtunik luges ja kohkus.

Aga ta kogus end jälle warsti, heitis kindrali peale uuriwa pilgu ja tõuſis ſiis püsti.

„Minu herrad!" hüüdis ta ſegaſelt ja wiiwitades. „Tuhat ja tuline wõtku mind, kui ma praegu mitte ebaõiget tegu ei tahtnud teha, mis peaaegu niiſama hea oleks olnud, kui ilmaſüüta inimeſe tapmine. See lehekene, mis mulle ſee auuwäärt ilmaſüüta wangi wõetud kindral praegu andis, kutſus minu õiguſe tee peale jälle tagaſi. Selle lehe peal tunnistab ta nimelt iſe oma käega, et ta kuutõbe põeb. — — — Kuutõbi, minu herrad, on ſee ſõna, mis mind wägewasti erutas .... Kuulge mind, herrad! Weel ei ole kümmet aastatgi mööda läinud, mil mina iſe niiſuguſes halwas olekus olin, nagu ſee wõeras ſiin. Mina põdeſin ſel korral ſuuresti kuutõbe ja olin kaua aega ilma oma teadmata ehk kuutõbine, nagu ſeda terweſt ajalooſt pole leida. Kord leiti mind ühe kuttawa elumajaſt, kord wõeraſt elumajaſt, kord keldrist, kord katuſelt. Ühel ööl aga, kui kuu iſeäranis heledasti paistis, leiti mind Chattanooga rahapangaſt, kus ma parajasti üht rahakappi lahti murdſin. Õnnetul kombel hüüdis mind keegi nendeſt, kes mulle juurde juhtuſiwad, nime pidi. Ma langeſin pikali ja ärkaſin üles. See on kõik, mu herrad, ja iga laps oleks wõinud ſelgesti aru ſaada, et ſiin kuutõbiſega tegemiſt oli. Aga mind weeti kohtu ette, kus aga asjaſt aru ei ſaadud, ſeſt et kohtunikud kuutõbe ei tundnud. Lühidalt: minu oma ja ka mu ſõprade tunnistus ei aidanud midagi, ſüdametunnistuſeta kohtunik mõistis mind wangi. Herrad. Ma ütlen teile ſee oli kohtu eksitus! Mind pandi kaheks aastaks kinni ja olen ma ſelle aja ſiis ka auuſasti ära istunud. Sellega lõpeb minu kõne, herrad, ja kui ma nüüd weel juurde liſan, et ma ſee kord wanduſin, mitte ial ühtegi kuutõbiſt nuhelda, kui kohtunikuks ſaan, ſiis mõistate, miks ma ſelle mehe lahti laſen ... Kindral! Teie olete waba. Herrad! Kohtupidamine on lõpetatud!"

Paar minutit hiljem oli kohtuſaal jälle tühi. Imestades oliwad ametnikud ſealt lahkunud ja ſee oli hea, et warsti pidu järgnes, mis ſelle etenduſe nende meeleſt maha kustutas.

Kõige põrutawamalt mõjus ſee otſus aga õnnetu raamatupidaja peale, kes ſilmapilk telegrafi kontorisſe ruttas, et oma teiſele telegrammile, milles ta kindralit kurjategijaks tembeldanud, kolmandat järele ſaata, milles ta kuulſa kuutõbiſe auu uuesti kinnitas. Aga kade ſaatus takistas teda telegrammi ära ſaatmaſt; ta leidis ſealt ühe teiſe ju eeſt — kuutõbiſe kindrali, kes praegu ſalakeeles mõistatusliste ſõnadega „Heraldile" küünrapikkuſe telegrammi ſaatis.

* * *

Järgmiſel hommikul tõi „New-York-Herald" Stamfordiſt traaditeel kätteſaadetud ſuure huwitawa teatuſe, mille ſiſu alamal lühidalt järgmiſelt kokku wõtame:

„Herald" on kõige täielikum, kõige ſuurem, kõige parem ja kõige odawam ajaleht terwes maailmas. Ta on kuulſuſerikaste ameriklaste kooliks, kaitsjaks, adwokadiks ja politſeiks. Tema toimetajad on inimeſeſoo koolitõpetajad, tema kirjaſaatjad praeguſe aja kõige kuulſamad ja ſuuremad kirjanikud ja luuletajad, tema teatajad rahwa detektiwid. Kunſttöö, mis „Herald" täna ſelle maa kodanikkude heaks on ära teinud, käib kõigeſt üle, mis ſiiamaani maailmas olnud. See on lihtſalt ſuurepäraline. Wõrdlemata „Herald" oli ühe oma ſalaagendi läbi, kes igal wõimatal ja wõimalikul kujul igal pool maailmas rändawad, kõrbes ja miljonilinnas, merel ja mägedel, „Herald" oli ühe niiſuguſe tubli mehe läbi teada ſaanud, et omas heas Stamfordi linnas — Pennſylwanias — üks iſik kohtuniku toolile on peaſenud, kes ennaſt küll Hiram Stockwoodiks nimetawat, kelle õige nimi aga Jim Humprey, alias James Morton olewat ja kes muud ei olewat, kui üks ärakaranud ſunnitööline, kes rööwimiſe ja hobuſewarguſe päraſt 15 aastat läänepool on kinni istunud. Nüüd tegi „Herald" kõik, mis wõis, et ſeda kurjategijat üles anda — wõimalikult tema oma tunnistuſe järele, nii et Stamford niiſuguſeſt ametnikuſt lahti ſaaks. Selle iluſa otstarbe kätteſaamiſeks mängis meie kõige tähtſam toimetuſeliige, kindral Ulisſes L. Barnett, wäikeſe naljamängu. Kuutõbine kelm, kelle kohta ella Stamfordi kirjaſaatja poolt kaks telegrammi ſaime, ei olnud keegi teine, kui meie toimetuſeliige. Tema teadis, et ſee ebakohtunik umbes 10 aasta eeſt ennaſt kuutõbiſeks oli nimetanud, kui ta murdwarguſe pealt tabati, ja tarwitas nüüd ſama mängu. Ta teadis, mis tegi. Kuutõbiſe warjukatte all tegi ta end rööwliks, laskis enda kinni wõtta ja andis, kui ta kohtuniku ette wiidi, ſellele järgmiſe kirja:

„Jim Humphrey, alias James Morton, wana ſunnitöö-ſeltſiline, ma tunnen Sind! Kui minu hukka mõistad, ütlen, kes Sa oled. Kuutõbi, mida iſe kord tarwitaſid, annab Sulle ka minu lahtilaskmiſeks põhjuſt!"

Ebakohtunik kohkus ſeda tähte lugedes, arwas enda äratuntuks, pidas meie kirjaſaatjat tõepooleſt üheks oma ſunnitööſeltſiliſeks, tunnistas oma kohmetuſes iſe oma murdwarguſe üles ja laskis rööwli — meie kirjaſaatja — lahti, ſellega tunnistades, et ta tõepooleſt ſee ſunnitööline on, keda Tenneſſee kuberner ju 5 aastat otſib.

Stamfordi kodanikud! Saatke ſee kardetaw ametnik minema! Pennſylwania kuberner! Wõtke ſee kurjategija kinni, kes kelmuſe läbi kohtunikutoolile on ſaanud! Wõrdlemata „Heraldile" aga tuleb tänu awaldada nende wigade üleſleidmiſe eeſt, mis meie kallist iſamaa elu ja auu kihwtitawad. Elagu „Herald"! Ta on kahtlemata kõige imetaolikum ajaleht, kõige ſuurepäraliſem ajakiri terwes maailmas, waheſt koguni terwes planetide ringkonnas!"

(Lõpp.)

Maailma õnnetum naine.

Soomekeeleſt A. S. 1

Enne mina tundſin õnne, tõſiſt õnne; ſelleſt on nüüd wiisteiſtkümmend aastat möödas. Olin ſiis wäike õmblejanna ja tegin tööd piſikeſes pimedas, igawas töötoas. Ema, kes kaubelda armastas, wõttis mind wähemalt ſõbralikult wastu, kui mina õhtutel kella 9 aegus koju tulin, aga mis hoolingi mina ema kurjustamisteſt wõi hurjutamisteſt. Mina ſaan nututuju ja järgmiſel hommikul olen ſeda ju kõik unustanud, ſeſt kui mina ſiis, wäike kübar peas ja nina püsti, lähema uulitſa nurga taha pööran, ſiis olen mina äraräägimata õnneline Adolfi leides, kes kannatlikult mind ootab.

Tema ulatas minule oma idewarre, mille järele meie kõige ſuurema tee waliſime, enne mõned piprakoogid ostes, mida meie iſeäraliſe himuga ſõime. Tema andis minule ja mina temale kooki ja need maitſeſiwad nii iſeäraliſed magusad.

Kui õhtul õmblemaſt tagaſi tulin, leidſin ikka Adolfi eeſt ja kui temal juhtus kümme marka raha kukrus olema, ſiis wõtſime woorimehe ja käskiſime ſõita otſe edaſi, paremale ja pahemale poole, ehk ſinna, kus aga juhtus. Kui Adolfi raha otſas oli, mis ſagedasti juhtus, ſiis ei ole ialgi kukurt nähtud, mis oleks aeglaſemalt täis ehk rutemalt tühjaks ſaanud. See aga meid ſuurt ei kurwastanud. Kergetel ſammudel tõttaſime mõnikord linnaſt wälja päewakakraid korjama. Nendelt küſiſime oma armastuſt.

Kui ſee wastas: *armas*, ſiis waataſin mina hellalt Adolfi. Kui ſee wastas *wähe armas*, ſiis waataſin mina rahutumalt tema peale. *Suuresti armas* — ſiis mina naeratasin temale ſüdamlikult. *Wäga armas*, ja mina hakkaſin kätega tema ümbert kinni. *Ei ſugugi armas*, ja mina ſain pahaſeks. See pahandas ka Adolfi, ka tema ſai pahaſeks, aga mina ſain weel enam pahaſeks. Meie riidleſime wiis minutit, aga tegime jälle lepituſt ja kõik ſai jälle heaks.

Koju tulles töreles ema minuga, aga ſiis magaſin mina ſeda paremini ja nägin und, et noppiſin päewakakraid, mis kõik wastaſiwad: *ei ſugugi armas*, et mina riidleſin Adolfiga ja et meiſt jälle ſõbrad ſaiwad — ſee oli õnn.

Aga ühel päewal jättis Adolf mind maha. Mina nutſin wäga, aga pea juba armastaſin jälle Kaarlit, Gustawi ja Ernsti. Õnn oli aina täieline, ehk waheldaw, ſeſt ſee ſiſaldas eneſes tormiliſi juhtumiſi, armastuſt, waluſi ja umbuſuliſt tuska. Kui umbuſklik oligi Kaarel, kui äge Gustaw ja kui tormiline Ernſt! Kui ſagedasti nemad mind kurwastaſiwad ja nutustaſiwad, aga külmgi mina neile olin! Kui ſagedasti näpistaſin mina ja lõin neid päewawarjuga, — kui keegi neiſt jalutuskäigul, teatris ehk tantſimiſel uſaldas mõne teiſe neiu peale niiſama waadata kui minu peale. Kui lõbus, kui armas, kui õnneline ſee kõik oli!

Kui õnneliſed need wiis kehwa aastat oliwad, kui rikas mina ſiis olin!

(Järgneb.)

beſt paberi walmistamine läheb häſti kallimaks, kui kuuſe ja haawa puuſt walmistamine; ſellepärast on peenikeſed männad ſenini weel meie tarbeks jäänud. Kahaneb aga kuuſe ja haawa puu tagawara ſeniſe kiiruſega, ſiis hakatakſe wiſtiste peagi ka männa puudeſt paberit walmistama. Siis on ehituſepalkide, laudade j. n. e. ostaſaamiſel täitſa ots peal.

Kunſtiwäljalt.

Uued poſtkaardid. Juba ammugi oleme ſiinſete Sakſa raamatu- ja pildikauplusſte akende peal poſtkaartiſi näinud, mis kuulſate marmorikujude järele on walmistatud. Igaüks oſtab neid kaartiſi heameelega, ſeſt ta wõib eneſele ſeega ka kuulſaſt tööſt iluſa pildi ſaada.

Kuid ſilamaale ei olnud peale „Kolbu" ja „Ämariku" Eesti kunſtnikkude töödeſt mitte niiſuguſeid kaartiſi olemas.

Ja ometi on meil ſellel wäljal mõjuwaid ja laialt tuntud kunſtnikka olemas.

Nüüd on G. Pihlaka raamatukauplus Eesti kuulſama kunſtniku **Amandus Adamſoni** töödeſt mitu pilti laſknud walmistada. Nendeſt nimetame ſiin: 1) Ärewal ootuſel, 2) Muhu kalamees, 3) laewa wiimane ohkamine, 4) merehelinaid kuulaja, 5) Lurich, 6) kalewipoeg ja ſarwik, 7) Sappho, 8) gladiatorid.

Nagu ſelleſt näha, on mõnede kujude walmistamiſeks aine meilt wäga lähedalt wõetud ja ſeda ſuurem peab ſiis ka nende praegune tähendus olema.

Poſtkaardid on puhtaſti walmistatud, nõnda et kujud oma täie ſelguſega wälja on tulnud.

Mitmed kujud, mille järele need pildid on walmistatud, on kuulſad, wäga laialt tuntud ja ſellepäraſt on ſee rõõmustamiſewäärt nähtus, et ülemal tähendatud raamatukauplus rahwaſt ſellel wiiſil meie kuulſama kunſtniku töödega tahab tutwustada. Raske on ju inimestel kujuſi oma ſilmaga näha, ſee õnn ſaab waheſt üksikutele oſaks, aga ſellel teel õpiwad tuhanded lühikeſe aja jooksul ta tööſi tundma ja kunſtnikuſt eneſeſt lugu pidama.

Juba nende kaartide pealt wõime kunſtniku oſawuſt näha, kuidas ta oma töödele ſuudab hinge ſiſſe panna. Waadake kord „Ärewal ootuſel", „Laewa wiimne ohkamine" ja nende rõhuw mõju on inimeſe hingel täitſa tuntaw. Wäga meeldiw on „Merehelinaid kuulaja neiu", nii et meie teda ikka ja ikka peame waatlema. „Muhu ſaare kalamees" ja „Lurich" on ju praeguſeſt eluſt, kuna kunſtnik „Kalewipoja ja ſarwikuga" Eesti muinasaega on tunginud.

Nende poſtkaartide oſtmiſt wõib julgeſti ſoowitada.

Omalt maalt.

Makſude muutmiſe eelplaan.

Nagu teada, peab praegune riigiwolikogu joowastawate jookide liiglaialdaſe tarwitamiſe wastu wõitluſt. Nüüd 38 wolikogu liiget, enamaſti oktobristid ja parempoolſed omalt poolt eelplaani walmistanud: nimelt kuidas ſeda raha ſiſſe ſaada, mis kahju ſelle läbi tõuſeks, kui joowastawate jookide tarwitamine peaks ära keelatama.

Seaduſe-eelplaani ſeletawas kirjas on ſelle peale tähendatud, et ſeda juba ammugi on ära näidatud, et joowastawate jookide laialdane tarwitamine rahwale määratu ſuurt kahju toob ja oleks ſelle nähtuſe kõrwale ſaatmiſeks abinõuſi otſida. Takiſtuſeks ſelle plaani täideſaatmiſeks on ſee asjalugu, et meie riigi ſiſſetulekud wäga ſuurel arwul juſt joowastawate jookide peal ſeiſawad.

Seaduſe-eelplaani kokkuſeadjad loodawad aga ſeda raha, mis joowastawate jookide mitte tarwitamiſe järele riigi eelarweſſe tekiks teiste makſude kõrgendamiſe waral ſiſſe wõtta.

Nimelt paneb erakommiſjon omalt poolt järgmiſe makſude kõrgendamiſe plaani ette:

1) Wiis korda riigimaade makſu kõrgendada, mis ſiſſetulekut ſelle läbi umbes 105 miljoni rubla wõrd ſuurendaks.

2) Kolm korda tuleks rahakapitalideſt ſiſſetulewat makſu ſuurendada. See maks toob praegu 20.997 tuhat rubla ſiſſe, aga tähendatud ſuurendamiſe puhul annaks ta umbes 60 miljoni rubla ſiſſe.

3) Tubaka pealt ſiſſetulek, mis praegu 51.564 tuhat rubla wälja teeb, tuleks 3 korda ſuurendada. Selle läbi tuleks ſiſſe 163 tuhat rubla. Aga tubaka kalliksminemine wõiks ehk ta tarwiduſt wähendada ja ſellegipäraſt ſaaks tubaka müügiſt puhaſt kaſu 120 miljoni rubla.

4) Tempelpaberite, kohtu, kantſeleipaberite pealt tuleks makſu poole kõrgemaks tõſta. Nende pealt tuleb praegu riigile 56,426,000 rubla ſiſſe, aga kõrgendamiſe puhul tõuſeks ſee ſumma 112 miljoni rubla peale.

5) Ühe käeſt teiſe kätte minewa waranduſe pealt wõetawaid makſuſi tuleks poole ſuuremaks tõſta ja ſelle läbi tuleks umbes 46 miljoni rubla ſiſſe.

6) Tulewaſtu kinnituſe waranduſe pealt tuleks makſu poole ſuuremaks tõſta ja ſelle läbi tuleks 9 miljoni rubla ſiſſe.

7) Nüüd annawad telefonid ja telegrafid 81 miljoni rubla ſiſſe. Seda ſumma tuleks poole ſuuremaks tõſta, nii et ſelle läbi 62 miljoni rubla ſiſſe tuleks.

8) Linnade liikumata waranduſe pealt tuleks makſuſi poole ſuuremaks tõſta ja ſelle läbi ſaaks umbes 36 miljoni rubla ſiſſe.

9) Õlle, kui uhkuſe ajamiſe, aga mitte eſimiſe järgu tarwituſe aſja pealt tuleks akſiſi umbes 5 rubla wedru pealt wõtta ja ſelle läbi ſaaks 333 miljoni rubla. Aga et õlu ſiis muidugi kallimaks läheb ja ta tarwitamine ka poole wähemaks wõib jääda, aga ſellegi päraſt wõib riigile ſelle läbi praeguſe 17 miljoni rubla aſemel 177 miljoni ſiſſe tulla.

10) Kõikide piirituſe jookide ja weinide pealt, mis wäljamaalt ſiſſe weetakſe, tuleks ſellekohaste lepingute lõppemiſe järele, mis wäljamaa riikidega tehtud, tollimakſu kõrgendada.

Seaduſe eelplaani kokkuſeadjad näitawad ära, et ſellel puhul, kui riigiwolikogu tähendatud makſude kõrgendamiſe wastu wõtab, ſaaks ſelle läbi 730 miljoni rubla ſuuruſe ſumma kokku, kuna nüüd 245 miljoni rubla kokku tuleb, ſee on 485 miljoni rubla rohkem ja ſee ſumma ulataks täitſa ſelle puuduſe kinni katmiſeks, kui ka kroonuwiina müük täitſa peaks ära jäetama.

Peale ülemal tähendatud makſude kõrgendamiſe panewad ſeaduſe-eelplaani kokkuſeadjad ette, weel järgmiſi uuſi makſuſi ſiſſe ſeada:

a) Teatrite, tſirkuste, kinematografide jne. pidajate peale tuleb maks panna.

b) Waba elukutſeliste peale tuleb maks panna. Selle alla käkſiwad arstid, adwokadid, kunſtnikud jne.

d) Iſikute käeſt, kes riigi, ehk jälle ſeltskonna teenistuſes ſeiſawad, tuleb makſu wõtta.

e) Siiamaale ei ole wiinamarja weini pealt makſu wõetud ja ſeda tarwitakſe uhkuſe ajamiſeks, aga kaugeltgi ei ole ta mitte eſimiſe järgu tarwituſe aſi. See tuleks makſu alla ſeada.

Kanapäält. **Nuustaku kooliſelts** pidas 18. mail Walgjärwe wallamajas „Elu" teatel **koosolekut.** Rahwaſt oli tubliſti kokku kogunud hariduſeſihiliſi kõneſid kuulma, mida G. Wulfi ja Nuustaku progümnaſiumi koolõpetaja Kuusk'i poolt loota oli. — Hr. Kuusk kõneles hariduſe püüeteſt, ſelle ſihiſt ja tähtſuſeſt, näidates, kui tähtis on koolid ja edaſiharimiſe kurſuſi täiskaswanutele aſutada. Juhataja kutſus peale kõnet läbirääkimiſele, kuid ſeda ſegaſiwad paar nokastanud meeſt. Seltſi eſimees G. Wulff ſeletas ſoojades ſõnades hariduſe tähtſuſt ja kuidas ſeda kätte ſaada, näidates, et püüdmine ja ühinemine palju wõib teha. Hariduſe ſeltſid on tarwis toetada, karskuſe aſjale maad anda, muu ſeas, et raha wabaks ſaaks paremate püüetele. Lõpuks oli ilulugemine. Kakskümmendwiis uut liiget wõeti waſtu.

Pärnu-Jakobiſt. Are walla Lutheri kooli heaks peeti 25. mail Ares, Oja talu maa peal, näitemüüki. Oſawõtmine oli keſkmine, nii ka ſiſſetulek. Wõõrastawaks aſjaks oli aga ſee, et õllepuhwet awatud oli — ſeda ei oleks mitte ſoowida, ſeſt ſedaſuguſt märjukeſt jagatakſe mujalt müügikohtadeſt ju küllalt wälja.

— Enge mõiſa rehes pidaſiwad Enge-Langermaa noorrahwas 25. mail lõbuõhtut. Herra Will kandis oma meestekooriga kolm laulu ette, mis halwaſti kõlaſiwad. Juba teine kord on herra Willil oma lauljatega „ſiſſe kukkuda". Oleks ſoowida, et inimene kõrgemale ei lendaks, kui tiiwad kandawad. Kanti ka näitemäng „Inimeſe hind ja wäimehe wäärtus" ette, mis wilumata näitlejate käes keſkmiſelt läks. Oſad oliwad häſti pähe tuubitud, kuid miimikat polnud olemasgi. Oſawõtmine rahwa poolt wäike. Puhaſt kaſu pidi 6 rbl jääma. Waheaegadel ja lõpul mängis Langermaa koor.

— Enges wõtſiwad 24. mail Hallinga ja Enge kordnik kellegi ſalawiinamüüja käeſt 50 pooltoopi wiina ära. Wiin ſaadeti Pärnuſſe. Uſna hea, et ſarnaſed „ſehwtimehed" wiiſutada ſaawad.

— Kergu Gr. Õigeuſu kirikumõiſa õues peeti 18. mail ſ. a. näitemüüki kohaliſe kihelkonnakooli ſuurendamiſe heaks. Näitemüügi heaks oli hulk aſju kokku toodud, mis aga kahjuks wäheſe rahwa päraſt odawate hindadega ära müüdi. Mitmeſuguſed lõbumängud tegiwad palju nalja. Laulmas oliwad kaks meestekoori. Uſna häſti laulis Enge Uduwere meestekoor köſtri hra A. Hreptowi juhatuſel. Waheaegadel ja lõpul mängis kohaline muuſikakoor. Siſſetulek umbes 300 rbl. ümber. Kõige rohkem peab ſiin preeſtrit hra K. Eberlingi tänama, kes näitemüügi kordapanemiſe juures ſuurt hoolt ja uſinuſt üles näitas.

— **Hallingaſt.** Hallinga wallakooliõpetaja K. Friſch lahkus tänawu kewadel ſiit kooli pealt ja läks Pärnuſſe elama. Aſemele waliti keegi Kiibuſe nimeline. Hra Friſchiſt on tõeſti kahju, ſeſt et ta tubli laulu- ja muuſikamees oli — tema oſawal juhatuſel ſaime ſagedaſti puhaſt ja iluſat laulu kuulda. Head õnne uuel kohal! „Tõde".

Kuuſaluſt. Kohaline põllumeesteſelts on wiimaſel ajal ärkſamat elu hakanud awaldama. Praegu on ſeltſil raamatukogu käſil. Ka karjakaswatuſe-, piimatalituſe- ja põllutöö-kurſuſed paneb ſelts 8. kuni 17. juunini instruktorite W. Brindfeldi ja A. Johannſoni juhatuſel toime. Kurſuſte maks on wõõrastel 2 rubla ja ſeltſiliikmetel 1 rubla. Loota on, et kurſuſteſt oſawõtmine rahwa poolt elaw ſaab olema.

Türilt. **Uus papiweski.** Käesolewal ſuwel ehitatakſe „Elu" teatel Laupa mõiſa päralt olew Jändja paiſupealne ſaeweski papiweskiks ümber. Papi tarwitajaks on muidugi umbes 10 wersta eemal olew paberiwabrik, kus päewas umbes 600 puuda pappi paberi walmistamiſeks ära tarwitatakſe, peale ſelle umbes teiſi nii palju tſelluloſet Pärnu ja Tallinna wabrikuteſt. Loodetakſe, et ehitataw weski päewas kuni 100 puuda pappi walmis jahwatab. Et ſee weski wee jõuga töötab, ſiis ei tarwita ta rohkem puid ära, kui ligi pool kantſülda päewas papijahwatamiſeks.

Minewal ſuwel ehitati ſarnane papiweski Wändra Suurejõel.

w. **Kolga-Jaaniſt.** Taewaminemiſe pühal peeti kohaliſe õigeuſu kiriku juures, uues koolimajas pidu. J. Prooſes laulis oma laulukooriga. Kaawere küla näitemängu ſõbrad mängiſiwad „Punga Mart ja Uba Kaarel." Puhas kaſu, mis wiiſt kuigi ſuur ei wõinud olla, ſaab uue koolimaja heaks.

Seſt ſaadik kui monopool pühapäiwiti päris kinni pandi, hakkawad ſiin läheduſes ſalamonopolid oma äri ajama.

Narwaſt. **Kolm tulekahju ühel päewal.** Esmaspäewal 26. ſkp. peale lõunat kella 3 ajal hakkas Iwani pool, ſuures liinis, Kondratjewi maja põlema. Tuli algus arwatawaſti majas olewaſt pagari töökojaſt. Ehk tuletõrjujad küll agaraſti töötawad, jõudis tuli ſiisgi kõrwal olewa wäikſema maja külge hakata ja ka hoowi peal olewat elumaja oma küüſi ſaada. Suurem maja, kus peale pagari töökoja ka weel pagari elukorter oli, põles peaaegu täieſti maha. Pagari kahju on muidugi kõige ſuurem, ſeſt et palju kraami ſiſſe jäi. Wäikſemad majad jäiwad poolpõlenud ſeintega järele, kuna üürilised kraami ära peaſta ſaiwad. Kuulu järele olewat ühel õmblejal õmbluſemaſin wäljaſt kraami hulgaſt ära näpatud. Narwas tuleb niiſuguſt näppamiſi tulekahjude juures alati ette. Pea ſüüdlaſeks ſelle juures tuleb korrapidamiſt arwata, ſeſt et era rahwaſt ja nendega ühes ka kõiksugu hulguſeid murruna põlewa maja ümber laſtakſe koguda, ilma et neile mingiſuguſt takiſtuſt tehtaks. Tuleſt wälja peaſtetud majakraam ſeiſab täieſti rahwa murre jalus, ja ſellepäraſt pole imegi, kui mõni üüriline ſelleſt hoolimata, et aſjad ſuure waewaga tuleſt peaſta ſai, nendeſt ſiisgi ilma jääb.

Terwis!
paberossid
25 tükki 15 kop.
10 „ 6 „
5 „ 3 „
on
Terwiseks
sellele, kes neid suitsetab.
Head ainult
A. S. Maikapar'i
wabrikust Riias.
Saada kõigil pool.

Kondratjewi maja ühes kõrwaliste hoonetega oli „Roſſia" kinnituſe ſeltſis 5180 rubla eeſt kinnitatud.

Selſamal päewal, ümbes pool tundi hiljem, teatas auruwile jällegi tulekahju. Eſimeſe tulekuſtutamiſe järele wäſinud tuletõrjujad pidiwad jälle ruttama. Seekord oli tuli Narwa alewis Moroſowi päriſate majas alganud. Tuli oli elumajaga ühe katuſe all olewa kuuri lakaſt, kus ainult töölised magawad, alganud. Peale lõuna und oliwad kõik töölised tööle läinud, kui ſuits tõuſis ja wanas hoones, kus kõiksugu prahti oli, kiireſti tuli laiali lagunes. Tuletõrjujad jõudſiwad waſtu kuuriſid olewaid puuwirnaſid kaitſta. Kuurid ja hobuſetall põleſiwad maani maha, kuna elumajaſt pool järele jäi. Maja oli 1. Wene tulekinnitamiſe ſeltſis 6000 rubla eeſt kinnitatud.

Sellesama päewa õhtul kella 8 ajal hakkas auruwile kolmat korda hüüdma ja ajas kõik tuletõrjujad jälle jalule.

Seekord oli tuli Iwani pool Hospidali uulitſal, Fedotowi maja alumiſel korral lahti peaſenud, mida aga maja inimeſed iſe warsti jõudſiwad ära kuſtutada. Ainult üks woodi matrats on ära põlenud. Nõnda pööraſiwad juba tuletõrjujad tee pealt tagaſi.

Haruldane juhtumine Narwas, kus mõne tunni jooksul kolmas tulekahju oli.

„N. Elu."

Pukaſt. Mõned mõiſilikud mehed on meil iſekeskes „kõwa" lepingu teinud alkoholi tarwitamiſt täitſa maha jätta. Oleks tõeſti rõõmustaw nähtus, kui niiſugune leping enneſt „täitſa" awaldaks ning ka palju neid leiduks, kes, alkoholi kahju äratundes, ſurma rohule ſelja pööraks.

— Hiljuti ſõitſiwad meie raudteejaama kaudu perekonda 10 Tarwaſtu Sakſa mooſnakat kõige oma „troſſiga" kodu teele. Et neil eneste taskud „ſõna ei kuulnud", nagu nende eelkäijate omadgi, ſiis ſõitſiwad nad eſiti Riiga kubernerit juurde, kes neile prii pileti annab kodu ſõitmiſeks. Ülemalnimetatud mõis makſta päraſt kõik reiſi kulud iluſaſti ära: tulla kõigeſt rubla 60 iga inimeſe pealt makſta.

„Sõna."

Põlwaſt. **Seltſielu.** Mõni aeg warem walitſes meil ſeltſielu pooleſt täieline talweuni. Mõned äkilised juhtumiſed wälja arwatud, ei wõinud keegi waewaks rahwale piduõhtuid toime panna. Meie ſeltſid, põllumeesteſelts ja karskuſeſelts „Kindlus", awaldaſiwad õige wäheſt tegewuſt, olgugi, et wiimane wahetewahel mõne perekonnaõhtu toime pani, mille lõpuks ikka tants pidi olema, ſeſt muidu ei leidunud oſawõtjaid. Wiimaſel ajal kaswas mõlemate ſeltſide liikmete arw nii kokku, et „tegelaſed" juba aru hakkaſiwad pidama, kuidas ſee ehk teine ſelts auuſaſti ſurra wõiks. Seal tundis karskuſeſelts „Kindlus" eneſes weel natukene nooruſe waimustuſt olema ja wõttis nõuuks end hariduſeſeltſiks ümber muuta. Ümbermuutmiſe toimekonna käes ſai aſjalugu aga teiſe pöörde: karskuſeſelts jäägu alale, hariduſeſeltſi wõib iſeſeiswalt aſutada. Ja nii ka tehti. Uus ſelts awati minewa aaſta ſeptembrikuul ja praegu on tal juba 315 liiget.

Selts on ſelle poole-aaſta jooksul 3 piduõhtut toime pannud, milleſt elawalt oſa on wõetud. Eestulewal nelipühil mängib ſelts Skowronneki kurbmängu „Metſamajas." „Wanemuiſe" repertuariſt. Tänini on meil ainult ſiſuta naljamänguſi mängitud. Lähemal ajal tahab ſelts raamatukogu käima panna ja omale korterit muretſema hakata.

Hariduſeſeltſi agar tegewus on ka põllumeesteſeltſi uneſt üles äratanud. Peetakſe juba õige tihti kooſolekuid ja plaanitſetakſe koguni kaubatarwitajate ühiſuſt elule kutſuda. Liikmete arw on 8 pealt ligi 30 kaswanud.

Mitmel pool külades on nõuuks wõetud näitemängu-õhtuid toime panna. „Elu."

p. **Surjuſt.** 18. mail oli meil Tõkoja talus näitemüük ühes kontſerdi ja näitemänguga uute paſunate muretſemiſeks. Rahwaſt oli iluſa ilma tõttu kaunis rohkeſti kokku tulnud, kõikide pidulifte nägudeſt paistis pidu rõõm ja kewadene tundmus. Pidu läks iluſaſti korda. See annab tunnistuſt, et meie murk hariduſeſt oskab lugu pidada ja ſeltſiliſt eluſt oſa wõtta.

Tähtſam oſa piduſt oli kontſert ja näitemäng. Eeskawaſſe oli 12 laulu wõetud ja näitemäng „Õnneröõwel." Laulukoori juhatas hra Joab. Lauludeſt iſeäranis häſti kanti ette Hanſeni „Ema ſüda", kus ſoolo-laulja ſoolo kohad häſti mahedalt kuuldawale tõi. Brasda „Mäe kõrgel" kõlas häſti. K. Joabi „Ei naiſt ma wõta ialgi" kanti häſti elawalt ette, nii et rahwas teda mitu korda kuulda ſoowis. Häſti kõlas ka O. Merikanto „Tuleks täna õhtule". Näitemäng „Õnneröõwel" oli kõigiti tubli. Pidu ſiſſetulek, nagu kuulda, olewat 80 rubla.

Riiaſt. **Koolikonna kuratori Lewſhini** lahkumiſe puhul, nagu „Retſh" teatab, ſaatſiwad Riia linna Wene elanikud peaminiſtrile ja hariduſeminiſtrile telegrammi, milles nad paluwad, et Riia koolikonna kurator Lewſhin oma endiſe koha peale jäetaks. Telegrammide ſiſu käib järgmiſelt: „Riia Wene elanikud, kokku 300 inimeſt, pöörawad palwega kõrgete ametnikkude poole, kas ei leiaks walitſus wõimaliku olema kuratori Lewſhini oma koha peale tagaſi jätta, ſeſt wiimane on raſkel ajal Baltimaa Wene elanikkude hariduslisi edenemiſt jõudſalt toetanud."

Palwekirjas pandakſe pearõhku ſelle peale, et Wene rahwusline edenemine Baltimaal Lewſhini lahkumiſel wõrdlemiſi palju kaotab.

Palwekirjale on mitmed tähtſamad Riia Wene tegelaſed ja kaupmehed alla kirjutanud.

Peterburiſt. **Riigiwolikogu ſotſialdemokratia fraktſion proteſt.** Sotſialdemokratia fraktſion andis 27. mail proteſtikirja riigiwolikogu eſimehe erapooletuſeta oleku kohta riigiwolikogu kooſolekuid juhatades, ſiſſe, mis järgmiſelt käib:

„Tänaſel kooſolekul kõnet pidades, nimetas Puriſhkewitſh pahempoolſeid ſaadikuid „waimliſteks paljasjalgſeteks".

Selle peale ei wõtnud wolikogu eſimees, kes kooſolekut juhatas, mingiſuguſeid abinõuſi tarwituſele, et ſarnaſt teiste ſaadikute haawamiſt takiſtada, waid koguni ſelle waſtu hüüdis ta pahempoolſete poole ärritatult, kui need Puriſhkewitſhi haawawate ſõnade kohta proteſti awaldaſiwad: „Siin ei ole mitte turg, waid riigiwolikogu".

Selle järele tõuſis weel ſuurem kära, ſeſt ſaadikud tundſiwad endid uueſti haawatud olema. Kui kära wähemaks jäi, ſiis tähendas wolikogu eſimees Puriſhkewitſhi poole: „Riigiwolikogu ſaadik Puriſhkewitſh palun neid mitte ärritada".

Seda tähele pannes, et wolikogu eſimehe ſõnad Puriſhkewitſhi kohta nõnda wiiſi kõlaſiwad, nagu oleks ta temale kaastundmuſt awaldanud, proteſterime ſarnaſe wolikogu eſimehe teguwiiſi waſtu".

Proteſtile on kõik ſotſialdemokratie fraktſioni liikmed alla kirjutanud.

— **Sõjaringkonnakohus mõiſtis** 27. mail 12 iſikut üle kohut, keda ſelles ſüüdistati, et nad ſotſialrewolutſionäride partei liikmed oliwad ja „makſimaliſtide fraktſioni" nime all ſelle tegewuſeſt oſa wõtſiwad. Süüdistuſe paragraf oli kõikide kohta ühesugune, nimelt § 126 I jagu.

Ainult Shutow mõiſteti wabaks, kuna teistele järgmine karistus määrati: Mankewitſh 8. aaſtaks ſunnitööle, Siwedow 6. aaſtaks, Andrekſon 4. aaſtaks, Krolikow 2. aaſtaks 8 kuuks, Maurer oli juba waremalt ſõjariistus kallaletungimiſe eeſt eluksajaks ſunnitööle mõiſtetud. Naisterahwad Iwahina, Siwerowa, Fedorowa ja Sarõtſhewa mõiſteti Siberiſſe aſumiſele.

Harkowiſt. **Toores tegu.** Harkowi ajaleht „Utro" teatab kohutawaſt looſt, mis hiljuti ringkonnakohtus arutamiſe all oli. Süüpingis iſtus talupoeg Kosjakow, keda oma kolmeaaſtaſe lapſe tapmiſes ſüüdistati.

Aſjalugu oli järgmine: Kosjakow heitis teiſt korda abieluſſe ja andis eſimeſeſt abieluſt järele jäänud poja, kolmeaaſtaſe Iwani oma naiſe wanemate juurde kaswatada, kus laps juba kaks aaſtat oli elanud. Selle aja ſees käis iſa teda ainult korra waatamas ja ſiisgi ainult ſelle mõttega, et oma poega ära tappa, kelle ülespidamiſe eeſt ta enam raha ei tahtnud makſta. Ööſe palus Kosjakow naiſeema käeſt juua, mida ſee ka tale andis, ſiis tähendas Kosjakow, et ta läheks heameelega oma poja juurde magama, ſeſt ta ei ole ammugi oma laſt enam näinud. Ämm oli ſellega nõuus. Korraga karjatas poiſikene ja ämm ruttas waatama, kuid Kosjakowi ega laſt ei olnud enam woodis. Selle järele koſtis weel poiſikeſe karjatus, kuid ſeekord juba õue pealt, mille peale kõik waikſeks jäi. Ämm jookſis õue ja hakkas wäimeeſt otſima. Warsti tuli ka wiimane, kuid üksinda. Hommikul leiti laps kaewuſt.

Kohus mõiſtis Kosjakowi 15 aaſtaks ſunnitööle.

Riigiwolikogu.

27. mail.

Kooſolek algab kell 11.20 min.

Juhatab Homjakow.

Miniſtrite looshes on ſõjaminiſter ja tema abi kindral Poliwonow. Arutuſele tuleb ſõjaminiſteriumi eelarwe.

Aruandja Gutſhkow leiab, et meie kaotuſtes ja mahamaetud kuulſuſes mitte ſõjawägi ſüüdlane pole, waid keſkwalitſus ja ſeltskond.

Meie ſõjawägi peab kahega ſõda pidama, eſiteks jaapanlastega ja teiſeks ſõjaminiſtri kantſeleiga.

Sõjaminiſterium märkas liig hilja, et ſiin mitte Koreaga ehk Lõuna-Mandſhuriaga tegemiſt pole, waid ſõjawäe auuga. Teine keſkwalitſuſe patt on Portsmouthi rahuleping.

Ka meie ſeltskond ei ole walitſuſeſt palju parem. Kõige aja awaldas ta ſõjawäe peale moraliwaſtaſt mõju. Ja kui walitſus peale ſõda oma eksituſi parandada püüdis, wiis ſeltskond oma kahjuliku politika otſani lõpule.

Muidugi et wõi küll weel kaks tingimiſt kõiki nähtuſi ſeletada, mis wiimaſe kahe aaſta jooksul ſõjawäes nähtawale on tulnud.

Peale ſelle oli weel meie ülem ſõjawäe juhatajate hulk ſüüdlane, kes ſõjapidamiſt oma kätte kiskus ja ka ſiitſaadik ſõjawäkke walitſema on jäänud, üheks halwuſeks on ka ohwitſeride puudus.

See on tõſi, et ohwitſeride aineline ſeiſukord juſt kõige parem pole, kuid lähemal ajal tuleb riigiwolikogus eelnõu arutuſele, mis ſeda ſeiſukorda parandama peab. Teiſeks põhjuſeks, miks ohwitſerid ſõjawäeſt ära põgenewad, on nende tume tulewik. Siis oleks ka waja kraadi- ja lihtwäe õiguste taſandamine. Sõjawäe aſjanduſt tuleb tingimata parandada. Selleks tuleb ühekordſeks ſõjawäe tarwiduſeks 2.153 milj. ja iga aaſtal 150 milj. kuluſt.

Kas meie wõime aga oodata, et ſõjaminiſterium muuduſi makſma mõiſtab panna? Kahjuks peame ſelle juures küll kahtlema. Riigikaitſe nõuukogu, mis Suurwürsti Nikolai Nikolajewitſhi juhatuſe all peale ſõda aſutati, on terwele aſjale kammitſaks jalas. (Kiiduawaldused kõikidel pinkidel peale äärmiste parempoolſete.)

Et ſõjawäe korratuſeſt täieliſt pilti ſaada, pean weel juure liſama, et ſuurtükiwäe eesotſas Suurwürſt Sergei Mihailowitſh, wäeinſeneride eesotſas Suurwürſt Peeter Nikolajewitſh ja ſõjawäe õpeaſutuste eesotſas Suurwürſt Konstantin Konstantinowitſh ſeiſab.

Ja kui ſedagi weel loomulikuks ja õigeks wõiks pidada, et iſikud, kes oma ſeiſukoha pooleſt juba waſtutuſeſt wabad on, ſõjawäes teenides kõigiſt ſelle raskuſteſt ja hädaohtudeſt oſa wõtakſiwad, ſiisgi peab ütlema, et nende ſeadmine waſtutusrikaste ja tähtſate ametite etteotſa täitſa loomuwaſtaſeks tuleb pidada... (Healed: „brawo! brawo!") ... ſeſt et nende ja nende all olewate ametipaikade wahekord tingimata ſelle waſtutuſeta oleku märki kannab. Seda peame meie tunniſtama, meie. (Healed: „Tõſi! tõſi!")

Kui meie eneſtel õiguſe tunneme olewat rahwa käeſt riigi kaitſeks ſuuri ohwrid nõuda, ſiis on meil ka õigus nendelt üksikutelt iſikutelt nõuda, et nad ainult mõneſt maapealſeſt heaſt lahti ütleks, mis nad tähendatud ametite läbi kätte ſaawad (Kiiduawaldused kõikidel pinkidel, peale äärmiste parempoolſete. Hüüded: „brawo!").

Nende poolt on meil õigus ſeda ohwrit oodata (Kiiduawaldused kõikidel pinkidel peale äärmiste parempoolſete. Hüüded: „brawo!").

Sõjaminiſter Rödiger. Mina pean tunniſtama, et ſiin kuuldud ſõjawäeasjanduſe arwuſtus ſuuremalt jaolt õige on.

Wiimaſe ſõja läbi tuli ilmſiks, et wäejuhatus nõrk ja ſõjawäe aineline ſeiſukord halb on. Nende puuduſte kõrwaletoimetamine on ſõjaminiſteriumi ülesanne. Selleks läheb, nagu miniſterium ſeda wälja arwas, 2 miljardi rubla waja.

See on küll ſuur ſumma, kuid ſõjawäe uuenduſeks ſiisgi wäga tarwiline.

Muidugi ſünnib uuendus pikkamiſi, peale ſeda on waja tähelepanemiſt weel ſelle peale juhtida, et ſõjawäes wiimaſe kahe aaſta jooksul rahutus walitſes, ja et ſõjawäge ka omaſt otſeſeſteſt kohuſteſt kõrwale juhiti.

Kuid kõige peale waatamata katſuti ſellegi päraſt uuendustega alguſt teha, nagu teeniſtuſeaja lühendamiſega jne.

Oma kõnet lõpetas miniſter järgmiſte ſõnadega:

Sõjaminiſterium on nende näpunäidetega täieſti rahul, mis tale ſõjawäe korraldamiſe kohta tehti. Meie ſõjawäewalitſus on aga ſedawõrd laialdane, et abinõude walimiſega ja nende tarwituſelewõtmiſega ettewaatlik ja järjekindel peab olema.

Ülepeakaela talitamine oleks hädaohtlik.

Ljahnitski (tööerakondlane). Sõjawägi wõib ainult ſiis tugew olla, kui ta harinud on. Sõjawäe kõlbline taſakaal wõib aga ſiis muutuda, kui walitſus muutub. Sõjawäe hing on rahwa hinge peegeldus. Iga kokkupõrkamine, mis walitſuſel rahwaga on, mõjub ka ſõjawäe peale. Muidugi wõib järskuſi plahwatuſi diſtſiplinaga alla ſuruda, hingeelu ei wõi diſtſipliniga ümber muuta.

Riigi kaitſemine on rahwusline aſi, kuid ſelle tarwis, et ſee õigeſti ſiſſe ſeatud oleks, peawad rahwal õiged aſemikud olema ja walitſus nende aſemikkude hulgaſt walitama.

Tugewaid iſeloomuſi ja intelligentliſi ſoldatiſi, nagu need praeguſe aja wõitluſele ainult kõlbliſed on, wõib ainult rahwa waba edenemiſe läbi kätte ſaada.

Kuid walitſus ei wõi mitte 17. okt. manifeſti täideſaatmiſt lubada. Wähem kui rahwa edenemine ſünnitab mäsſu, mille waſtu walitſus peaasjalikult wõitleb. Sõjawägi peab walitſuſe arwamiſe järele ſiſemiſe waenlaſe waſtu wõitlemiſeks kõlbline olema, kui ta ſelle juures ka wäliſmiſele wõitluſele kõlbmata oleks.

Tööerakonna arwamiſe järele on ſõjawägi küll tarwiline, kuid ainult iſamaa kaitſeks ja kui erakond ſõjaminiſteriumi eelarwe waſtu hääletab, ſiis ainult ſelles mõttes, et ſõjawäe uueſtiſündimine ainult maa uueſtiſündimiſe läbi wõimalik on.

Belouſſow (ſotſialdemokrat): Militarismuſe ajajärk kaswab ja kaswab. 18 aaſta jooksul kulutati ſõjawäe peale 10 miljardi, mille tagajärjel riik nälgib.

Kõneldakſe, et ſõjawägi kool on, kus elanikka ſeaduſt auuſtama õpetatakſe, kuid ſee pole õige. Kaſarm mõjub ſõjawäe peale rõhuwalt. Alaliſt ſõjawäge on ainult klaſſiwalitſuſele waja, ſellepäraſt hääletab ſotſialdemokratia erakond eelarwe waſtu.

Kooſoleku lõpul ſünnib Puriſhkewitſhi toimepanekul wahejuhtumine, milles ka wolikogu eſimees kituſeta oſa etendas.

Puriſhkewitſh loeb parempoolſete proteſti Suurwürstiſi puutuwate Gutſhkowi ſõnade waſtu ette ja algab oma kõnet järgmiſte ſõnadega: „Mis wõimliſteſſe paljasjalgſeteſſe puutub."

„Maha!" karjuwad äärmiſed pahempoolſed ja tõſtawad müra. Mõni aeg on kiſa ja kära nõnda ſuur, et ſee aga eſimehe kella heale ära lämmatab.

Homjakow: Palun mitte kiſada, ſiin on wolikogu, mitte laat.

Selle järele teeb Homjakow Puriſhkewitſh ſelle wälkeſe tähenduſe, mis parempoolſete hulgas kilduawalduſt kuuldawale toob.

Pahempoolſed karjuwad aga ebaſt: „maha! Allatt!“

Homjakow ſaab kurjaks ja karjub wal juſti: „Ärge müragel!“

Üleüldiſeks imestuſeks jääwad tööerakondlaſed ja ſotſialdemokradid wait ja kaowad ſaalist. Igatahes oodeti nende poolt ſõna paljalgſete kohta hoopis wal̄jemat protesti awalduſt.

Wäljamaalt.

Hispania „walge“ terror.

Hispania walitſus pani parlamendile ſeaduſeeelnõuu läbiwaatamiſeks ette, mille alguſes küll tähendatud on, et ſelle ſeaduſe eelnõuu otstarbe on terrori — korralageduſe wastu wõitlemiſeks abinõuuſi luua, kuid tõepoolest on ſee ſeaduſeeelnõuu ſelleks kokku ſeatud, et terwe maa politikaliſt erakondaſt ſurmale ſuigutada ja konstitutſionalismuſe põhjusmõtteid kõlgutada.

Arusaadaw, et ſee ſeaduſeeelnõuu Hispania politikailmas ſuurt tolmu ſünnitab. On terwe rida rahwakoosolekuid toime pandud, kus kõnelejad ägedalt walitſuſe teguwiiſi hukka mõistawad ja rahwaſt üles kutſuwad ühiſelt walitſuſe „walge“ terrori wastu wõitlema hakata.

Niiſama oli ſelle eelnõuu tagajärg ſee, et kõik oppoſitſioniliſed erakonnad ühineſiwad üheks walitſuſe wastaſeks erakonnaks. Erakondade juhid ja parlamentide ſaadikud ſeletawad, et kui ſee ſeaduſeeelnõuu peaks läbi minema ja ſeaduſeks ſaama, ſiis on politikaerakonnad põrandaaluſt tööd ſunnitud algama. Misjuguſed tagajärjed ſellel tööl oleks, ſeda ei ole raske aru ſaada, ſest kui walitſus tuult külwab, ſiis peab ta ka tormi lõikama.

Alles hiljuti mõistſiwad kõik politikaerakonnad ja parlament „punaſe“ terrori hukka, kuid nüüd tahab walitſus „walge“ terrori maksma panna, millel niiſamaſugune tähendus on, nagu eſimeſelgi, ſest mõlemad takistawad ühewõrra hariliſt elukäiku ja edenemiſt.

Bulgaria walimiſed.

Walimiſed, mis täielikku demokratlaste ehk walitſuſe wõiduga lõppeſiwad, on nüüd möödas. Walitſuſe erakonda — demokratia ſai 175 kohta, mis parlamendis täielikku enamuſe ſünnitab. Huwitaw on ſee asjalugu, kudas demokratia lühikeſe aja jooksul ſedawõrd tugewaks muutus, et temaga kõik teiſed erakonnad kokku wõidelda ei jõua. Hiljuti walitſ demokratide erakonnaſt miniſterium, mis nüüd mõne kuu jooksul terwe rahwa uſalduſe oſaliſeks on ſaanud. Kui walimiste eel ſiſemisteasjade miniſter kõne pidas ja tähendas, et demokratide erakond käesolewatel walimistel wähemalt 140 ſaadikut parlamenti ſaata, ſiis ei tahtnud ſeda ſuurem hulk pealtkuulajateſt uskuda. Iſegi demokradid kahtleſiwad ſelle juures, et erakond, millel kõigeſt 8 ſaadikut parlamendis oli, et erakond, mis öleti weel kindlaſti korraldatud ei ole, et ſee erakond ſarnaſe wõidu peale wõib loota. Aga mõned kuud, mis rahwameelſete erakond ſarnaſe wõidu peale wõib loota. Aga mõned kuud, kus rahwameelſete erakond walitſuſe eesotſas ſeiſis, muutſiwad asjaloo kogunt teiſeks ja nüüd ſai demokratide erakond 205 kohaſt 175 omale.

Perſia ſhahi põgenemiſeſt.

Hiljuti tõiwad ajalehed teateid, et ſhah olla Teheraniſt ärapõgenenud, kuid need teated ei ſeiſa tõe põhja peal. Shah on ainult pealinnaſt oma ſuweloſſi läinud ja wiibib praegu ſeal. Shahi ruttuline pealinnaſt lahkumine on ſellepäraſt ſündinud, et ta kallale kungimiſt on kartnud. Shahiga ſees on ka trooniparija ja harem.

Sarnaſe kiire pealinnaſt lahkumiſe kuulujuttude tõttu ſaatis parlament ſhahile kirja, milles ta tähendas, et kui ſhahil nõuu on põgeneda, ſiis on parlament ſunnitud uue ſhahi walimiſeks ſammuſi astuma.

Shah wastas ſelle peale, et ta ainult mõneks ajaks pealinnaſt lahkunud on, et ſuweloſſis wähe puhata ja lubas warsti pealinna tagaſi tulla ja parlamendiga käſikäes tööd teha.

Shahi ſuweloſs on ſõjawäega ümberpiiratud ja ükski ei peaſe loſſi, kellel ſelleks mitte ſhahi luba ei ole.

Politika ühiſuſed koguwad wabatahtliſi. Juhtumiſe korral, kui Perſias liikumine peaks lahti peaſema, ſiis oleks Perſia ſõjawägi ſelle mahaſurumiſeks täiesti jõuetu, ſest Perſia ſõjawäes walitſeb täielik korratus.

Olgugi, et ſhahi põgenemine tõſi ei ole, kuid ſeiſukord on Perſias tõſiſeks muutunud. Kaks waenuliſt erakonda wõitlewad oma wahel ja kumbgi neiſt püüab ſhahi oma mõju alla ſaada, et ſiis riigiwalitſuſt oma tahtmiſe järele juhtida. Igatahes ſeiſab Perſia praegu lagunemiſe eel, mis riigis ja ſõjawäes walitſewa korralageduſe ja rahapuuduſe tagajärg on.

Ärewus rahwa ſeas tõuſeb igapäewaga ſuuremaks, kuid Europa rahwal, kes Perſia piirides elawad, ei ole ſelleſt liikumiſeſt mingiſuguſt hädaohtu karta, ſest europlastewastaſt liikumiſt pole pärismaalaste ſeas märgata. Pealegi ſeiſawad teiste riikide ſõjawäed walmis, kes tarbekorral kohe wahele astuwad, kui midagi ſarnaſt juhtuma peaks.

Päewauudised.

Keisripäewad Tallinnas

(Järg.)

—s. Pidusöögi ajal walitſes keiſerliku jahtlaewa „Standardi“ peal järgmine lauakord:

Laua keſkpaigas istus Majestet Keisri Proua Maria Feodorowna, tema paremal pool Ingliſe kuningas, Majestet Keisri Proua Aleksandra Feodorowna, prints Peeter v. Oldenburg, printſeſs Victoria, ſaadik krahw Benckendorff, krahwinna d' Andrin jne.; Majestedist Keisri Emaſt istuſiwad pahemal pool Ingliſe kuninganna, Keisri Majestet, Greeka kuninganna, Suurwürſt Mihail Aleksandrowitſch, Suurwürstinna Olga Aleksandrowna, ajutine Balti kindralkuberner, miſs Knollis jne. Keiſrinna Majestedi Maria Feodorowna wastu istus kojaminiſter, tema pahemal käel lord Hamilton, Inglisemaa Peterburi ſaadik, wäliſmiste asjade miniſter, kindral French, mereminiſter jne. Kojaminiſtriſt paremal pool istuſiwad alamriigiſekretär ſir Harbinge, lord Howe, peaminister, admiral Fiſher, abiadmiral Milow jne.

Peale teiste wõtſiwad pidusöögiſt weel oſa oſatäitline Eestimaa kuberner polkownik Korostowets, rüütelkonna peamees parun Dellingshauſen ja konteradmiral Iretskoi.

Pidusöögi ajal keiſerliku jahtlaewa „Standardi“ peal pidas Keisri Majestet Ingliſe keeles järgmiſe kõne:

„Kõige ſügawama rahulolemiſe ja heameele tundega terwitan Mina Teid, Majestetiſt kuningat ja kuningannat, Wene wetes. Mina olen kindel, et ſee kokkuſaamine nende arwamata paljude ja kindlate ſidemete uueks kinnitamiſeks on, mis mõlemaid Keiſerlikkuſt Perekondi ühendawad, ja et ſelle tagajärjeks mõlemate troonide ja üleüldiſe rahu alalhoidmiſe edendamine on

Läinud aasta jooksul wiidi Meie walitſuste poolt mitu küſimuſt lõpule, mis Wene-, kui ka Inglisemaale üheſarnaſelt tähtſad on. Mina uſun, et Teie, Majestet, nende lepingute tähtſuſt niiſama kõrgelt hindate, kui Mina, ſest nende piiratud nõrkuſe peale waatamata, wõiwad nad meie kahe riigi wastastikku heatahtliste tunnete ja uſalduſe laialilagunemiſeks kaaſa aidata.

Joon Teie Majestedi ja kuninganna terwiſeks, kuninga ſuguwõſa ja Briti rahwa õitſemiſeks.“

Selle peale wastas Ingliſe kuningas majestet järgmiſe kõnega:

„Südamlikult tänan Teie Majesteti kuninganna ja eneſe lahke wastuwõtmiſe eest Balti wetes ja ſõbraliste ſõnade eest, millega Teie meile terwiſt ſoowiſite. Minule jääb wastuwõtmiſeſt kõige õnneliſem mälestus järele, mis ma endiste külaskäikude puhul Teie tubli Wanaiſa, Teie armastatud Iſa ja praeguſel korral Teie Keiſerlikkude Majestetide poolt tunda olen ſaanud ja mis minule täieliſeks ja tõſiſeks rahulolemiſe hallikaks on.

Kõige ſüdamlikumalt tunnen mina igale ſõnale kaaſa, mis Teie Keisri Majestedi poolt üteldud, iſeäranis nendele, mis Meie kahe walitſuſe wahel hiljuti tehtud lepingusſe puutuwad. Mina mõtlen, et ſee Meie kahe riigi rahwaid weel rohkem ühendab, ja Mina olen kindel, et ſee mitmete tähtſate küſimuste eduliſele ja ſõbraliſele otſustamiſele tulewikus hoogu annab. Mina olen kindel, et ta mitte ainult Meie kahte riiki ei lähenda, waid ka teatud mõõdul üleüldiſe rahu alalhoidmiſeks kaaſa aitab.

Mina loodan, et ſellele kokkuſaamiſele peatſelt weel teine kokkuſaamine Teie Keiſerlikkude Majestetidega järgneb. Mina joon Teie Keiſerlikkude Majestetide, Keiſerinna Maria Feodorowna, Keisri perekonna liikmete ja iſeäranis Teie ſuure Keiſririigi hea käekäigu ja õnne terwiſeks!“

Eila ſai kõige esiteks õnn oſaks Keiſerlikule Majestedile Keiſerinna Marie Feodorownale jahtlaewa „Poljarnaja Swesda“ peal ja päraſtpoole jahtlaewa „Standardi“ peal Keiſerlikule Majestedile Aleksandra Feodorownale endid esiteleda: Eestimaa aſetäitliſe kuberneri ja rüütelkonna peamehe prouadel, kui ka Läänemeremaade kindralkuberneri tütrel. Sellaſamal ajal oli kuningas Eduardil arm „Victoria and Alberti“ peal Tallinna Ingliſe koloni ſaatkonda wastu wõtta. Saatkonnas oliwad: ſiinne Ingliſe abikonſul parun Etienne Girard de Soucanton ja herrad Carr ning Aurich. Kuninglik Majestet wõttis ſaatkonna käeſt ſiinſe Ingliſe koloni poolt annetatud albumi Tallinna piltidega armulikult wastu. Wastuwõtmiſe lõpul annetas kuningas parun Girardile iſe oma käega „Victoria and Alberti“ auutähe.

Peale ſelle ſaatkonna oli õnn endid kuningale esiteleda: Baltimaa ajutine kindralkuberneril, Eestimaa aſetäitliſel kuberneril ja rüütelkonna peamehel.

Peale ſelle ſai õnn oſaks järgmiſtel herradel Eestimaa kuberneri poolt Keiſerlikule Majestedile esiteletud ſaada: Maanõunikud parun Georg Engelhardt ja Walter von Grunewaldt, Tallinna linnapea Lender, linnapea aſetäitja Bjeljagin, tuletõrjujate ſeltſi eſimees Kalla ja Wene klubi ſaatkond — riiginõunik Scharinow ja weel kaks teiſt linnanõunikku.

Selle järele ilmuſiwad terwe rida ſaatkondaſi jahtlaewa „Standardi“ peale, kellele kõigile kõrge arm oſaks ſai Keiſerlikule Majestedile Keiſerinnale endid esiteleda.

Päraſt ajutiſe Läänemeremaa kindralkuberneri, aſetäitliſe Eestimaa kuberneri, abikuberneri, börſekomitee eſimehe ja Ingliſe abikonſuli, parun Girardi, esitelemiſt andis rüütelkonna peamees parun Dellingshauſen Eestimaa aadeli nimel Majestetidele lillekimbud ära. Tal oli õnn Keisri Majestedile järgmiſt ütelda:

„Keiſerlik Majestet.

Kuue aasta eest oli Majestedil arm meid meie rüütlimaja waatamaskäimiſega õnnestada ja ſel põewal, mis meile unustamata ja tähtſas, aadelile wõimaluſt anda iſiklikult Keiſerlikule Majestedile meie palawaid tundmuſi awaldada. Selleſt ajaſt ſaadik on palju muudatuſi olnud, üks aga on kindlaks ja muutmataks jäänud, ſee on Eestimaa aadeli põrutamata truudus ja piirita armastus, mida meie oma esiiſade eeskujuliſema Keisrile ſaame alles hoidma. Meie oleme õnnelikud, et meile täna wõimalus on antud Keiſerliku Majestedi ees ſeda wannet korrata.“

Keisri Majestedil oli arm aadeli wastu kõige armulikumalt järgmiſt ſõnu ütelda:

„Tänan Teid teretuſeſõnade eest, teenistuſe eest ja truuduſe eest, mida Eestimaa aadel mitu korda on ülesnäidanud. Keiſerinnade ja Iſe Oma nimel tänan Ma Teid wastuwõtmiſe eest ja loodan, et meie ükskeiſt mitte wiimaſt korda ei näe.“

Selle järele tuli maanõunikkude esitelemine. Esiteleti parun Georg Engelhardt, Walter von Grünewaldt, parun Georg Rauſch von Traubenberg, Hermann von Lewis of Menar, parun Ferdinand Wrangell, parun Georg Stackelberg ja Julius von Hagemeiſter, parun Oskar von Hoiningen-Huene, parun Alfred Schilling, parun Ture Rauſch von Traubenberg, krahw Ewald Ungern-Sternberg ja parun Andreas Maydell. Selle peale järgnes ſaatkond linnapea Lenderiga eesotſas. Saatkonnas wiibiſiwad linnanõunikud Beljagin, Johannſon, Umblia ja Trakmann. Saatkonnal oli õnn järgmiſe kõnega Keiſerliku Majestedi poole pöörata: „Keiſerlik Majestet! Tallinna linna elanikud on üliõnnelikud, et nad Keiſerliku Majestedi jalge ette oma truualamliſt tundmuſt tohiwad panna. Olgu Keiſerlikul Majestedil arm Tallinna elanikkude poolt ſoolaleiba wastu wõtta.“ Selle peale ulatas linnapea Lender kohaliſe Lutheri wabriku poolt kunſtiliſelt walmistatud puuſt taldriku peal Keiſerlikule Majestedile ſoolaleiba ja Tema kõrge abikaaſale lillekimpuſt. Keiſerlikul Majestedil oli arm ſaatkonda järgmiſe kõnega õnnestada:

„Awaldage Minu poolt Tallinna elanikkudele nende ſüdamliſe wastuwõtmiſe eest tänu. Iſeäranis rõemustas Mind eila wastuwõtmine laste poolt. Mul on weel 1904. aasta meeles, kus Ma Tallinnas käiſin.“

Selle peale kui weel hra Kalla'l Tallinna kodanikkude ja riiginõunik Scharinowil Tallinna Wene ſooſt elanikkude nimel õnn oli Keiſerlikule Majesteedile ſoolaleiba anda, wõttis Keiſerlik Majestet kõige armuliſemalt Eestimaa talupoegade poolt läkitatud ſaatkonna wastu, kes kubermangu talurahwa asjade alaliſe liikme riiginõuuniku Paul'i ja talurahwa asjade kommiſſari riiginõuuniku Muffel'iga eesotſas Keiſerliku Majesteedi ette ilmunud oliwad. Saatkonnas oliwad järgmiſed wallawanemad: Sõreneſſi wallaſt Nikita Adujewski, Ambla wallaſt Jakob Suuresaar, Naiſſaareſt Mathias Matſon ja Lihulaſt Juhan Moiſeär. Saatkonnal oli auu Keisri Majestedile järgmiſt ütelda: „Keisri Majestedil olgu arm Eestimaa kubermangu truualamliste talupoegade käeſt ſoolaleiba wastu wõtta,“ mille järele ſaatkond maal tehtud puuſt nikerdatud taldreku peal, millel üks maal küpſetud niſuleib peal oli, Keiſerlikule Majestedile ſoolaleiba ja Keiſerinna Majestedile põllulilledest lillekimbud ära andis. Keisri Majestedil oli arm talupoegade ſaatkonda kõige armulikumalt tänada.

Eila kell üks lõuna ajal oli jahtlaewa „Standardi“ peal lõunaſöök, mis kuni kella kolment kestis. Kell ³/₄4 läks Keisri Majestet aurupaadiga, millel Keisrilipp üles tõmmatud oli, riſtleja „Minotauruſe“ peale. Sinna ſõidu tee peal terwitati Keiſerlikku Majesteti auupaukudega Ingliſe laewade poolt, millele jahtlaew „Standart“ tänu auupaukudega wastas. „Minotauruſe“ peal wõttis Keiſerlikku Majesteti ſiin wiibiwate Ingliſe laewade komander admiral ſir John Fiſher wastu. Selle peale, kui Keiſerlik Majestet ſealſamas üles ſeatud mere-jalawäe auuwahtide reaſt mööda oli ſammunud ja riſtlejat waadelnud, astus Keiſerlik Majestet ühte all ootawasſe aurupaati.

Waewalt oli Keiſer aurupaati astunud, kui ſelle peal Ingliſe admiralilipp üles tõmmati. Ingliſe kuningas on eila Wene Keisri Majestedi Ingliſe laewastiku admiraliks nimetanud. Lipu ülestõmbamiſe järele kostiſiwad Ingliſe laewadelt auupaugud, mille peale „Standart“ omalt poolt paukudega tänu awaldas. Ingliſe laewadele üles ſeatud mehed hüüdſiwad Keiſerlikule admiralile kolm korda „hurra“.

„Minotauruſe“ pealt läks Keisri Majestet kuningliku jahtlaewa „Aleksandra“ peale, kuhu enne juba Keiſerinna Majestet Maria Feodorowna, Ingliſe kuningas ja kuninganna, Greekamaa kuninganna, printſeſs Victoria, Suurwürstinna Olga Aleksandrowna ühes oma kõrge abikaaſa Oldenburi prints Peetriga oliwad jõudnud. Wiimaks ſeal wiibimiſe järele lahkuſiwad Keisri Majestet ja kuningas ühel paadil, Keiſerinna Maria Feodorowna, Ingliſe ja Greeka kuningannad, printſeſs Victoria, Suurwürstinna Olga Aleksandrowna ühes oma kõrge abikaaſa Oldenburi prints Peetriga teiſe aurupaadiga jahtlaewa pealt ja läkſiwad reidile ringſõidule.

Kell ¹/₂9 õhtul oli jahtlaewa „Victoria and Alberti“ peal pidusöök, milleſt muu ſeas peale ajutiſe Läänemeremaade kindralkuberneri ka ſiinne Ingliſe abikonſul parun Etienne Girard de Soucanton kutſutud oſa wõtma.

Peale pidusöögi kuulaſiwad Majestedid armulikult ſerenadet, mida Ingliſe kuninga Eduardi ſoowil karwa pealt üleeilaſe eeskawa järele korrati.

Serenade lõpul astus Läänemeremaade kindralkuberner parun Möller-Sakomelski „Victoria and Alberti“ äärele ja teatas walju healega Wene keeles laulukooridele, et Majestedid Keiſer, kuningas, Keiſrinnad ja kuningannad ſerenade eest kõige armulikumalt tänada laſewad, mille järele lauljannad ja lauljad müriſewalt „hurra“ hüüdſiwad ja ſiis esiti Ingliſe ja päraſt Wene riigilauluſi laulſiwad.

Riigilaulude laulmiſe ajal astuſiwad laewa äärele Keisri Majestet Shoti draguniite mundris; Keisri Majestedi pahemal käel ſeiſiwad Keiſerinna Aleksandra Feodorowna, ſiis Keiſerinna Maria Feodorowna, kuningas Eduard 27. Kiiewi draguni polgu mundris ja Ingliſe kuninganna. Nii pea kui riigilaul lõppes, hüüdſiwad lauljad weel kord müriſewalt „hurraa“. Majestedil oli arm laulјatekogu kõigearmulikumalt teretada.

Eilaſe päewaga lõppes Majestetide kokkuſaamiſe ametlik oſa.

Eila õhtu lõuna ſöögi ajal jahtlaewa „Viktoria and Alberti“ peal tõstis kuningas Eduard Keisri Majestedi terwiſeks karika ja awaldas Wene Keisri Majestedile oma rõemu, mis temale Keisri Majestet Ingliſe admirali mundri wastuwõtmiſe läbi on walmistanud. Terwiſekõne järele laſiwab Ingliſe laewad auupauguſi.

Kõne peale wastates tänas Keisri Majestet ſüdamliste ſõnadega temale üles näidatud kõrge tähelpanemiſe eest ja palus omalt poolt Kuninga majesteti Wene laewastiku admirali nimetuſt wastu wõtta ja ſoowis kuninglikkudele majestetidele õnnelikku reiſi.

Ingliſe kuninga Wene laewastiku admiraliks nimetuſe puhul lasti jahtlaewa „Standarti“ peal auupauguſi. Keisri Majestedil oli arm Ingliſe riſtlejale „Minotauruſele“ ülitorebat hõbedaſt bowlet (jooginõuu) annetada.

*

Ingliſe kuningas, kuninganna ja printſeſs Victoria.

Neil päiwil wiibiſiwad kõrged külaliſed, Ingliſe kuningas Eduard VII., kuninganna ja printſeſs Victoria Tallinna all. „Pet. Gaſ.“ toob kõrgete külaliste kohta järgmiſe kirjelduſe:

Ingliſe kuningas on ennemaltgi Wenemaal käinud, kui ta alles auujärjepärija oli. Wene tſaarid, Peeter I. peale, on tihti Inglisemaal külalisteks olnud. Nagu teada, on kuningas Eduard meie Keisri perekonnaga lähedalt ſugulane. Ta abikaaſa Aleksandra on meie Keisri Majestedi ema lihane õde ja kuninga ſurnud wend Edinburi hertſog, (päraſtine Saksen-Koburg Gota hertſog) oli Aleksander II. ainukeſe tütre mees.

Ema ajal oli poeg walitſuſe asjadeſt üsna eemal, elas Wales'i prints päris rikka mehe elu ja ta oli wäga tuntud iſik oma alamate hulgas ja need püüdſiwad alati kõiki kombeid ja pruukiſi järele teha, mis kuningas eel tees.

Kõik, mis kuningas Eduardi eraelus ette tuleb, ta riided, kübarad, kingad, kindad jne., kõik ſee loetakſe Inglisemaal kõige paremaks moodi asjaks.

Kõigis ajalirjanduslistes wäljaannetes on kuninga pilt ſees wäga mitmeſuguſes olekus. Niiſama toodakſe ta eluſt ka wäga mitmeſuguſt üleswõtteid, toodakſe ta reiſiluguſt, ühe ſõnaga: ta koduſe elu kirjeldus huwitab ſuuresti inimeſi. Inglaste juures on Eduard wäga ſuure auu ſees, nad otſe jumaldawad teda, nii et ta piltiſi inglaste poolt auustawa ja alandliku kumardamiſega waadatakſe. Ka meeldis wäga inglastele, et kuningas omale troonile astudes Eduardi nime wõttis, milleſt inglaſed ſuuresti lugu peawad. Troonipärijana kandis ta ikka teiſt nime Alberti; Olgugi, et ta tugewa kaswuga on, on ta ſiiski tubli ſpordimees, aga kauaſi ratſaſõituſt ei wõi ta ette wõtta. Kuningas Eduard on üks kõige paremateſt küttideſt. Ta on tuline automobiliſõitja ja mereſõitudel on tal ka oma automobil kaaſas. Kui ta kuhugile maa lähedale juhtub, läheb kuningas iſe automobiliga ſõitma.

Kuninganna on ſuur aiatöötundja ja armastaja. Kõik hoowi aiad ja lilled on ta plaanide ja tihti iſikliſe juhatuſe all tehtud. Kuninganna kõige armſamad lilled on Wene maikellukeſed.

Printſeſs Viktoria on kuningliku paari teine tütar. Neil oli üleüldſe wiis laſt, kuna wanem poeg ſiis ära ſuri, kui ta juba nooremehe easſe oli jõudnud.

Praegu on kuninglikul paaril üks ainus poeg ja kolm tütart. Norra kuninga proua Maud on nende tütar, kuna wanem tütar ka mehel on.

*

Ülenduſed.

Rakwere kreisrentei raamatupidaja Selmann ja Haapſalu rentei raamatupidaja Mühlenkamp on kollegiaſekretärideks, ja Haapſalu rentei raamatupidaja Kalliſtratow kollegiaregiſtratoriks ülendatud. Haapſalu rentei kaſſahoidja Kiisk on kollegia-asſesſoriks ülendatud.

Puhkus.

Rakwere-Palde rahukohturingkonna auurahukohtunik v. Behr on kaheks kuuks wäljamaale puhkuſele lubatud.

*

Teine rong

on nüüd weel Haapſalu ja Tallinna wahel käima pandud. Peale ſõiduplaani peal ſeiſwa rongi läheb Tallinnaſt weel kell 8.45 min. hommikul Haapſalu poole rong teele ja jõuab ſinna kell 11.55 min. e. l. Haapſaluſt tuleb teine rong õhtul kell 7.25 minutit ära ja jõuab Tallinnasſe kell 10.20 min. õhtul.

*

Riia õpekonna kuratori Lewſhini

lahkumiſe puhul kirjutatakſe Riiaſt wealinna lehele „Rusſile“ järgmiſt:

Juba ammu kõneldi, et Riia õpekonna kurator Lewſhin oma ametiſt lahkub. Ja kudas ei oleks ka pidanud kõneldama, kui „istinna ruskie“ Peterburi kõige parempoolſematele lehtedele kirjaſi ſaatſiwad, ära näidates, et Lewſhin mäſſu mees olla ja ja politika waate pooleſt peaaegu kadett. Meie ei tea, mille peale „tõſiſed wene inimeſed“ oma ſala kaebtuſi põhjendaſiwad, aga näib, et Lewſhinil mäſſu asjus kudagi ei wõi ſüüdistada. Seda wõib juba ſelleſt näha, et parunid Lewſhini täitſa ustawa kuratori letawad olewat. See on huwitaw, et ſiinſed pedagogid Lewſhiniga rahul on ja niiſama ka ſeltskond. Seda ſeletatakſe peaasjalikult ſellega, et Lewſhin tõſine rahwahariduſe edendaja on olnud, et ta tuliſelt tööd tegi. Seda tuletatakſe meelde, et mitte üksgi endine kurator nii pika aja jooksul ennaſt ei ole ſellel rohkuſel terwe õperingkonna koolidega tutwustanud, nagu Lewſhin ſeda tegi. Herra Lewſhin tarwitas kõik oma waba aja ümberſõitmiſe peale ära. Kuratori ilmumine kaugeteſſe maanurkadesſe mõjus ſuuresti rahwahariduſe ja ſeltskonna tegelaste peale ja kihutas nad tuliſele tööle. Waadake, juba ſee ſundis Lewſhini armastama, ſest kõik nägiwad, et inimene niiwõrd rohkesti tööd teeb, kui jõud kannab. Igatahes jättis Lewſhin ſiin kahe aasta jooksul oma tegewuſega ſuure mõju järele, nõnda et teda ſiinne ringkond kaua aega mäletab.

Nüüd andis Lewſhin oma lahtipalumiſe palwe ſiſſe.

Peterburi leht küſib: „Mispärast?“

*

Suwekurſuste programmid.

Ülikooplilaſe J. Aawiku ettelugemiſed.

Prantſuſe kirjandus.

1. Prantſuſe kirjanduſe ſeiſukoht ja tähtſus üleüldiſe kirjanduſe ajaloos. Taine kolme faktori teoria. Wahe Romani ja Germani rahwaste iſeloomu wahel. Tõuu fatalism. Prantſuſe rahwa iſeloomu kujunemine ajaloos.

2. Lühike ülewaade wanema Prantſuſe kirjanduſe üle. Natuke Prantſuſe keeleajalugu. Prantſuſe kirjandus keſkajal. Wälliſed ja ſiſemiſed mõjud.

8. Prantſuſe renaisſance ja kirjanduſe klasſilik ajajärk — 17-nes aastaſada. Politilik ning majanduslik tagaſein. Hoowielu ja ſeltskond. Suured klasſikuſed. Nõndanimetatud klasſiliſe kirjanduſe mõiste, karakter ja ideal.

4. 18-nes aastaſada. „Walgustuſe“ ajajärgu kirjanduſe omaduſed. Voltaire, Diderot, Rousſeau, Crebillon poeg, Beaumarchais j. t. 18-ne aastaſaja haridus ja ſeltskond.

5. 19-ne aastaſaja kirjandus. Kraiganud klasſiliſe ideali naeruwäärtliſed liialduſed ja ta purustamine romantiliku kooli läbi. Uus ſiſu ja uus worm. Viktor Hugo ja romantilik draama. Prooſa ja luule wõrdlemine. Kunstiliſe prooſa wäljaarenemine: roman. Natuke romani ajalugu.

6. Prantſuſe romani iſeloom. Armastus ja ſugulik element. Prantſuſe romani realiſtilik-naturaliſtlik evolutſion. Ta ſuured esitajad: Balzac, Flaubert, Goncourt'id, Zola, Maupasſant. Naturalismus, kui 19-ne aastaſaja teadusliku waimu tagajärg. Teaduſemehed ja ilukirjanikud. Renan ja Taine. Pſychologilik roman, Bourget.

7. Uued woolud ja nende eelkäiwad ſymptonid: parnaslaſed, dekadentismus, ſymbolismus, esteticismus, myſticismus, ſugulik katolicismus. Nende nõhtuste pſychologia ja karakter. Nende narruſed. Wormi jumaldamine: Gautier, Baudelaire. Sõnade naiviteet. Natuke Prantſuſe luulekunstiſt: Verlaine, Mallarme' ja teiſed. Nende woolude mõju wäljaspool Prantſuſemaad. Peladau. Huysmans, Richepin. Uus kirjanduslik worm Tulewiku wõimaluſed.

*

Herra kandidat J. Tõnisſon,

kes Wiiburi üleskutſe päraſt kolmeks kuuks kindluſewangistuſt ſai, on ühes profesſor Nowgorodſewi ja Kotljarewskiga 26. mail Tartus wangi pandud. Nad istuwad ühiſkuudes kongides.

*

Mitu kõrget herrat

käiſiwad eila ühes oma abikaaſadega Tallinna raekoda ja Mustapeademaja waatamas.

*

Harjumaa õpetajate ſinod

peeti eila Tallinnas ära.

*

Ajakirjanikkude büroos

oliwad endid Keisripäewadel 43 kirjaſaatjat üles andnud. Sadamalaew „Mogutſhi“ oli nendele tarwitada antud. Nende hulgas oli terwelt 12 Ingliſe lehtede kirjaſaatjat, kelleſt mitmed otſekohe Londoniſt ſiia oliwad tulnud, näituſeks herra Morriſon „Daily Chronicle“ juureſt ja herra Williams „Morning Posti“ juureſt. Mõned Ingliſe lehtede kirjaſaatjad ſõitſiwad eila õhtu teiſe rongiga Tallinnaſt jälle ära, teiſed lahkuwad alles täna.

*

Peterburi kohtupalati otſuſed.

Eila, 27. mail, mõisteti Riias, Peterburi kohtupalati istumiſel endine „Uudiste“ kaastoimetaja Kotſar nimetatud lehes ilmunud kirjatükkide päraſt kaheks aastaks kindluſesſe wangi.

Ühes Kotſariga oli ka endine Saadjärwe koolitõpetaja Lehmann kohtu all. Rahwakoosoleku juhatamiſe päraſt 1905. aastal mõisteti Lehmann 6 kuuks türmi.

„Elu“.

*

Eestimaa rahwahariduſe ſeltſi tegewuſeſt.

Piirſalu haruſelts paneb nelipühi 2. pühal Piirſalu mõiſa „Roode“ ruumis ſuwepidu toime. Eeskawas on kontſert, näitemäng, kõned ja mitmeſuguſed muud lõbustuſed.

Leesi haruſelts paneb nelipühi 2. pühal Tſitres kohaliku mõiſaomaniku ſuwemajas pidu toime, mille eeskawas näitemäng, laul jne. on.

*

Tallinnas Põhja-Õhtu raudtee Tehnika kooli

kolme aastaſe teoria kurſuſe lõpetaſiwad ſel aasta 27 õpilaſt: R. Waldſok, W. Ingelmann, E. Kayar, J. Krels (II auuh.), W. Mättik, K. Orrik, F. Peterſon (II auuhin.), N. Proſalik, J. Rauſep (I auuh.), R. Reisberg, A. Relo (25 rubla ſtipend.), J. Santlok, K. Sahk, K. Taling, W. Tammemann (I auuh.), J. Teimann (I auuh.), — P. Antonow, M. Bogdanow, L. Gorijontow, J. Grigorew, S. Dmitrijew, W. Ignatjew, J. Jſajew, W. Korablew, — P. Duum, J. Meier (I auuh.), — K. Goblewski. — nendeſt eſimeſed 16 on eestlaſed, 8 wenelaſed, 2 lätlaſed ja 1 poolakas; mis peale kõik 27 kaheks aastaks neljaks kuuks raudtee teenistuſesſe praktika peale lähewad.

Wastutaw toimetaja K. Grünfeldt.

Wäljaandja A. Pert.

Nelipühi teiſel pühal, 2. juunil l. a. on Keila mõiſa pargis, raudtee jaama lähedal,

Keila rahwaharidusſeltſi
Näitemüük
mitmeſuguſte lõbuſtuſtega.

Hakatus kell 2 lõuna.

Eestim. käſitööliſte awitamiſe ſelts.

Neljapäewal, 29. mail, kell 8 õht.

„Estonias"

Peakoosolek.

Päewakord:

1. Aruanne ſeltſi ſitamaalſe tegewuſe üle.
2. Kommiſjoni walimine kodukorra wäljatöötamiſe jaoks.
3. Mitmeſuguſed läbirääkimiſed ſeltſi aſjus. ku 6593

Salahaiguſi

— ſüfilis, tripperi, põie haiguſi, ſuguluſe wõimetuſe, naiſterahwa ja rehmatiſmuſe haiguſi wõtan wastu hom. kella 9—12, õhtu 4—9.

Петербургъ, Лиговка, д. № 75—77, кв. 4, Wäggi.

Elan nüüd

Suurel Tartu maant. Langebergi majas nr. 6. Wõtan kõiksugu haigeid, iſeäranis naha- ja ſuguoſade-haigeid (ſüfilis) wastu kella 9—11 e. l. 8—5 ja 7—9 p. l. ell

Dr. I. Israelſohn.

Palwekirjaſi

ja kohtu edaſikaebtuſi kirjutab odawalt ja wõtab enese peale ettekandmiſi kohtutes **P. Kalm**, Lutre-Waestekooli uul. nr. 17, kort. 8. Kaſarmu kõrwal, e. l. kella 9—10, p. l. kella 8. 6457

Palwekirjaſi

ja kõiksugu kohtukirjaſi kirjutan aſjatundlikult ja odawalt ja wõtan oma peale ettekandmiſt kohtudes, Uuel uul. nr. 11, kort. 8, kiſeläik hoowis. Sekr 6124

Seewaldi

metsas ja heinamaadel käimine on 2l

keelatud.

Tüdrukut

on tarwis maale wäikeſe koha peale. Kaupa tehtakſe Uue-Maailma uul. nr. 6, kort. 1. kella 4—9. 6454

Tüdrukut

on maale tarwis, kes maatööd tunneb, kõrtſi koha peale. Kaupa tehtakſe Narwa maant. nr. 5. poodis.

Tüdrukuid

on tarwis maale, linna ligidale. Küſida Heeringi uul. nr. 19.

Toatüdrukut

on tarwis, kes hästi pesta ja triikida mõistab, Harju uul. nr. 45, kort. 3.

Wirk 14—15-a. tütarlaps

wõib ennaſt teatada kergemate tööde peale, ſoowitaw kes wähe Saksa keelt mõistab, S. Rooſenkrantſi uul. nr. 32. Heiſeleri juures. 6459

Kaine, keskmiſe hariduſega noormees

ſoowib teeniſtuſt,

linna ehk ka maale agendiks, kirjakandjaks, talurahwa-kaupluſesſe müüjaks ehk muud ſelle ſarnaſt. Аллажанская ул. № 40. Ревель. A. N.

Õppinud leiwategijat

on tarwis S. Juhkentali uul. nr. 4.

Tarwitatakſe

puutöömeeſt, müüriſepa

ja katuſeparandajat, Wladimiri uul. nr. 7. 6450

Falkenbergi ſaunas

(enne Wellmanni oma)

awatakſe uueſti ehitatud,

kõige toredamini ſiſſeſeatud meesterahwa ſaun, mis 40 kop. makſab,

täna, 29. mail.

Pood

ühes korteriga on 1. juulist ära üürida W. Kompasna uul. nr. 18, küſida kort. 2. teiſel korral. 6443

Theemaja

on ärareiſimiſe päraſt kohe ära anda Maneſi uul. nr. 11. 6444

Wedrudega ſõiduwanker

on ära müüa Mardi uul. maalder Puumi juures. 6456

Wäike kahehobuſe töld

on odawalt müüa Jõraeli uul. nr. 6, kort. 2. 6451

Poe lett,

riiulid ja kildid on müüa W. Ameerika uul. nr. 9, küſida poeſt.

Mitmeſuguſed mööblid

on odawalt müüa Rieſenkampfi uul. nr. 5-a, kort. 3. 6452

Noor kits

on odawalt müüa Wladimiri uul. nr. 43. 6449

Naiſterahwa

käſi-õmblusmaſin

on iſeäraliſe juhtumiſe päraſt odawalt müüa Baltiski maant. nr. 1. Küſida kingſepp Kopie juures.

2500 rbl.

ſoowin laenata hea obligatſioni peale 8 protſentiga. Küſida notarius Linnamäe juureſt Karja uul. 6807

Õllepood

on ära anda Ülem-Jõe uul. nr. 7. [illegible]

Hästi hoitud m.

jalgratas

on rutuliſe ärareiſimiſe päraſt odawalt müüa S. Arehna uul. nr. 22. [illegible]

Harmi mõiſas, Koſe kihelkonnas on laks

rabaheinamaa

tükki, kumbgi 17 tiinu ſuur, 25 aast. peale maa harimiſe eeſt rendi peale anda. 3 6441

Kaupa teeb mõiſawalitſus.

Söömapood

on iſeäraliku juhtumiſe päraſt ära anda Hollandi uul. nr. 14. 6461

Uus jalgratas

on odawalt müüa Toom-Waestekooli uul. nr. 7, kort. 5. 6462

Hobune

on müüa S. Ameerika uul. nr. 15, kort. 3. 6458

Head ſeltſi

kapſa taimeid

on müüa Magaſini uul. nr. 25.

Õige odawalt

on kohe müüa pruugitud head ſohwad, toolid, leentoolid, ſohwalauad üksikult ehk terwe ſatſi wiiſil 20—30 rbl. ſats, wäikeſed kummutid 3—4 rbl. tükk ja üks ſuur kummut, mõned ſuured ja wäikeſed iluſad pildid, raamatuiriiulid, üheinimeſe puuwoodid ja otſeti kokkulükatawad woodid laſtele ja wanadele, ſuur kärbitud palm, mõned wäikeſed peeglid, pruugitud warjukatuſega lapſewanker, riidenagid, kardinaliiſtud, keskmiſe ſuuruſega trümo peeglid ja ſuur kogu ſaksakeelſeid pildi ajakirjanduſt õige wäikeſe hinna eeſt, S. Karja wärawas nr. 20, mööblikaupluſes, **J. Sepp.** 6457

Oksjon.

Reede, 30. ſp. kell 10 hom. Wene uul. politſei walitſuſes müüakſe mitmeſ. mööblid. 6471

Hea jalgratas

on kohe müüa Reinthali kaupluſes Jaani kiriku wastas. 6474

Wäike taluwanker

on müüa, hind 15 rbl., Wladimiri uul. nr. 30, kort. 3. 6470

Woodid ja kummutid

on müüa Uue Kalamaja uul. nr. 4.

Noored puudle

koerapojad

on müüa Söörenſi uul. nr. 6, k. 23.

Uuſi ja pruugitud

mööblid on müüa:

kummutid 5 rbl. tükk hakates, riidekapid, woodid, lauad, tugewad toolid, tiiwanid, tiiwani lauad, kirjutuſelaud, raamatuiriiulid, kirjutuſepult kapiga, ſeinakell, plüüs garniturid, maalritele wärwimulla jahwatamiſe weski, Uue-Kalamaja uul. nr. 19. tisleri-töötoas. [illegible]

Õleſt kübarateſt

üli odaw wäljamüük moodikaupluſes W. Ameerika uul. nr. 12. 6463

Kapſa taimeid,

head ſeltſi (Enkhuizent kuulſus), mis juured ümmarguſed palju maguſa lehtedega pead kaswatawad, on müüa Uuel turul tangumüüjate reas nr. 34. [illegible]

Uus parti häid pipraga

Kiluſi

ſoowitawad **Wennakſed Malachofſid**, Tallinnas, Kalarannas. 2l

Pühadeks ſoowitab

wäljaſõitjatele wärskelt ſaadud head ſeltſi

kompwekiſi ja präänikuid,

kompwekid 16 kop. nael ja kallimad. **W. Reinthal**, Tatarski uul. nr. 1. 3

Suures wäljawalikus ja odawa hinnaga müüdakſe

õleſt kübaraid,

garneritud ja garnerimata, Ingliſe ja laſte kübaraid. **M. Scher**, Suure Karja uul. nr. 8. Luupi kaupl. wastas. Sealſamas tehtakſe kübaraid ümber, garneritakſe ja pestakſe hästi ja odawalt. 6466

Kuld 56 pr. laulatuſe- ja kiwidega ſõrmuſeid,

peale ſelle weel hõbe paberoſſitooſiſi, naiſterahwa portmaneeſi, luſikaid, proſſiſi, kaela-riſtiſi ja kõikſugu hõbe-aſju müüb imeodawate hindadega

M. Reismanni

nurikauplus, Niguliſti uul. nr. 6. aptegi wastas. 3ll 6360

Kõigiſt Tallinna aptekideſt ſaada heaks tunniſtatud köharohud:

Pertasſin,

Thymianekſtrakt

(Pertasſini aſemik)

Sirolin,

Thiocalſirop

(Sirolini aſemik).

Riigi hoiukaſſa
wõtab elukinnitamiſi wastu:

Kapitali kinnitamine ſurma puhuks 25—5000 rublani ja pajuki ſega-kinnitamine wanaeaks 6—600 rublani aastas;
kaaſawara ja abiraha kinnitamine alaealiſtele;
tööliſte ja teeniſate oiguſline ühine kinnitamine.

Sega- **ja elukinnitus ſurma puhuks wõetakſe ilma arſtliſe järelwaatuſeta ette.** Kui kinnitaja esimeſe kolme kinnituſe-aasta jooksul ära ſureb, makſetakſe kinnitajale kolme aasta kinnituſeraha tagaſi, milleſt 5% aſjaa amiſe kuludeks maha arwatakſe. Neljandal kinnituſe aastal makſetakſe ſurma puhul pool, wiiendal kolmneljandiku ja peale wiiendat kinnituſe-aastat täieline kinnituſe kapital wälja. 3000 rublaliſe kapitali kinnitamiſe puhul lühendatakſe neid neid tähtaegaſt 2 aasta peale.

Kõigile kätteſaadaw tarif.

Premiade makſmine poole ja weerandi aasta kaupa, ka hoiukasſaraamatuiſt wälja arwates. Walitſuſe ja muude ſellesarnaste ametipaikade teeniſate kinnitamiſel arwatakſe premia rentei kaudu ka igakuuliſeſt palgaſt maha.

Lähemaid teateid ſaab riigi-hoiukasſadeſt riigipanga oſakonna, tolliameti, renteide juures ja realinna riigi-hoiukasſadeſt. 90etr

---

Pilt ilus

näou, walge rõeſt naha nooruſes kumat, meeldib kõigile. **Prowiiſor Hans Saati Bortimol-ſeep kaotab wistrikud, winnid, tedretähed, kollaſed päewapiſtkid ja higiſtamiſt** ja on kõigiſt teisteſt iludus-ſeepideſt palju ette. Küſige nimelt prowiiſor

Hans Saati Bortimol-ſeepi

ja waatke ette, et igal tükil nimi „Hans Saat" peal on. Rohukauplustes, aptekides ja poodides.

20 kop. tükk.

Olen weel juurde ſaanud hulga Ingliſe ja kõiki moodi **naiſterahwa ja laste kübaraid.**

Odaw wäljamüük

kuni nelipühini: Kraeſi ja ſlipſuſi 10 kop. peale, maniskad kraega 25 k. pale.

Uudis! Praegu ſaadud rinnaeſiſeid ja moodſaid meester. ja naiſter. kraeſi, päewawarjuſi, kurtiſi, ſpitſiſi j. n. e. j. n. e.

Müün wäheſe kaſuga.

2 Wäike Tartu maant. nr. 8. **A. H. Trenbeck.**

Täielik wäljamüük!
Saapakauba äralõpetamiſe päraſt.

Nildeſt ja nahaſt ſaapad ja kingad, reform-kingad ja ſandalid.

Alla ſiſſeostu hinna.
Maſhinatega kudumiſe magaſin.
R. Feldhuhn,

Wiru uul. Demini majas.

Usuküſimus

tõmbab wiimaſel ajal iga mõtleja tähelepanemiſt wägewalt oma külge, ſellepäraſt peab igal kirjatööd, mis ſeda aſja puudutab, teraſelt tähele panema.

Praegu ilmus trükiſt kuulſa Prantſuſe õpetlaſe A. Malver'i tähtis kirjatöö:

„Teadus ja uſk."

112 pildiga. **Hind 50 kop.** Mõni aasta tagaſt, **ei wõinud** mõteldagi ſarnaſt kirjatööd Eeſti keeles trükkida laſta.

Pealadu adreſs: Книгоиздатель, Я. Ревицъ, г. Юрьевъ, Лифл. 21

Kuld auuraha Londonis 1906.

Proowi ja otsusta ise.

Iluduſe ſeep Ideal. Tuntud kui kõige parem naha rawitſemiſe abinõuu, oma hea mõju ja lõhna pooleſt kuulus. Tükk 20 kop.

Parfum Ideal. Kõige parem ning kauem wastu pidaw lõhnaw õli (Odeur.) Klaas 75, 1—150 kop.

Ideal pomad. Habeme ja juuſte rawitſemiſeks. Oma hea mõju pooleſt parem, kui keegi teine ſort. Tükk 20 kop.

Hamba pulber Ideal. Ainuke mõjuw abinõuu hammaſte terweks hoidmiſeks ja halwa lõhna kaotamiſeks juuſt. Karp 25 kop.

Juuſte rohi Ideal. Hea kõõma ja juuſte wäljakukkumiſe wastu. Klaas 35 kop.

Ostmiſe juures pange wabriku nime „Avance" tähele.

Kosmetik Laboratorium „AVANCE" Riias.

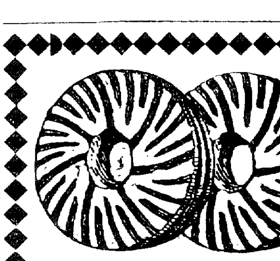

Temant,

Naxos-, Schmirgel,

Franz Kwarts La Ferté,

Jonsdorf'i

weskikiwiſi.

Kunſt weskikiwi materjali. Jahuweskiſi ja weſiweskiſi. Turbiniſi. Saeweskiſi ja kõikſugu puutöö juurde tarwiliſi maſinaid. Nafta motoriſi.

Soowitab **R. Maultſch**, Tallinnas.

7re 6318 Raatuſe platſi ääres nr. 13.

G. P. Narusbek'i
poiſs- ja tütarlaſte
kaubanduſe-kool

Tallinnas, W. Pärnu maant. nr. 19-a.

Wastuwõtmiſe eksamid ſaawad olema 18. ja 19. augustil. Wõtmiſe juures on palwekirjale riſtimiſe ja rõugepanemiſe täht juurde liſada.

Wõtmiſe wormularid, programmid ja põhjuskirjad on kooli ülewaataja juures ſaada.

Kooli juures on õhtukurſuſed täiskaswanutele, millede tegewus 1. ſeptembril algab. 5k 6484

Automobil,

7—8 inim. jaoks, on iga moodi ſõitude jaoks odawa hinna eeſt wälja üürida. Sealſamas tehtakſe ka kõikſugu toru kui ka teiſt lukuſepa-tööſt odawa hinnaga. Kopli uulitſal. **Rammo.** ku 662

Oma töötoas walmiſtatud

harjaſi

ſoowitab ſuwitajatele odawa hinnaga, nagu: põranda harjad 50 kop., käſi 30 kop., riide 25 k., pea 45 k., tõrwa 40 k. ja kõigi ſeltſi maalri pintſlid. Tellimiſed ſaawad ruttu ja wõimalikult odawalt tehtud. Kaupmeestele protſendid. J. Weldermann, Kuninga uul. nr. 9. Scheli panga wastas. Tallinnas. 4nlt 6140

Pühadeks

tuntud headuſega ſegatud

puuwilja (kompott)

20 ja 25 kop. nael, ſoowitab **W. Reinthal**, Tatarski uul. nr. 1. 3

Tartu õllewabriku „Tiwoli" ladu Tallinnas, Müüriwahe uul. nr. 33. ſoowitab oma tuntud headuſega õlleſortiſi, nagu:

Kriſtall-Extra,
Pilſeneri,
Laagri,
Pa eri-Laagri,
Müncheni (muſt)

õlut.

Mõdu. Lahkeks tähelepanemiſeks. Tellimiſi wõtab ladu wastu. Müüriwahe uul. nr. 33. Telefon 438. 3

Ärareiſimiſe päraſt on

kaupluſekoht

kohe Jaanipäewaſt odawalt müüa. Maja päriskrundi peal, kuni jõe äärtmööda poole jõe rajaga, 2½ wersta Kehra wekſalist ſuure tee ääres. Kaupa teeb omanik M. Reisner sealſamas. Adr.: М. Рейзнеръ, им. Каунисаарь, чер. ст. Кедеръ. Wastuſe jaoks mark ligi panna. 2k 6700

Wiinakauplus

Liiwalaia uul. nr. 37. (Kaupmehe uul. nurga peal) ſoowitab hästi odawa hinnaga Wene ja wäljamaa weiniſi, konjakid, liköörid, nalikkad, kriſtalli, balſamid j. n. e. Siis weel hästi head Saku, Rewalia ja teiſte wabrikute õlut, 7—10 k. p. pudel. Õlut korwiwiiſi laagri hinnaga. Sealſamas müüakſe kroonu wiina ja piirituſt. 71

Õleſt
kübaraid

wäga odawate hindadega ja ka kõikſugu garnituri ſoowitab **kübara- ja moodikauplus** 2r 6432

nr. 16, S. Juhkentali uul.

✶ ✶ ✶ ✶ ✶

Juhtumiſi müüa!

Wabriku hinna eeſt müüakſe naiſterahwa- ja laſteſukad, herrade- ja laſteſokid 20 kop. peale, ja trikopeſu, wäljamaa kaup.

Õed Böckler,

Pika uulitſal nr. 37.

Peſu-äri.

✶ ✶ ✶ ✶ ✶

Praegu ſaanud jälle

õleſt
kübaraid

ſuures ja odawas wäljawalikus ſoowitab

Warſſawi moodikauplus

nr. 19, S. Karja uul. 2r

Kaupmeeſtele!

Broderiſi 19, 25, 35 kop. tükk. **Spitſiſi** 84, 1?8 kop. 100 arſſ. eeſt. **Broderitud kraeſi** koſin 90 kop.

Müümiſe tunnid 4—7 p. l. Pikal uul. nr. 37. 101 6451

Maa oſtjatele teaduſtan,

et ma Nowgorodi kubermangus maa tükkide ja mõiſade müümiſe üle lähemaid teateid annan ja kõigiti oſtmiſe juures abiks olen. Minule on ülesantud üle 15 mõiſa ja maatükki. Wastuſeks 7 kop. mark.

губ. гор. Новгородъ, Знаменская ул. А. Н. Каськъ.

Eeſti põllumeesteſelts, Tartus.

Põllutöökurſus

4—21. juunini.

Eeskawa:
1) Zahutusteaduſe algteated.
2) Üleüldine taimeteadus ja tähtſamad taimehaiguſed.
3) Põllutöö ja tema mitmeſuguſed harud.
4) Karjapidamine ja piimatalitus.
5) Koduloomade terwishoid ja haiguſed.
6) Aiatöö.
7) Mesilaste pidamine.

Kurſuſe õpekeel on Eeſti keel. Oſa wõtta wõiwad kurſuſeſt kõik keda aſi huwitab, wanaduſe, ſugu ja eelhariduſe peale waatamata.

Kurſuſe awamiſe koosolek — milleſt lähemal elawaid Eeſti põllutöö ſõpru lahkeſti palutakſe oſa wõtma tulla, on lesknädalal, 4. juunil kell 11 e. l. Seltſi näituſe hoones, Wiljandi uul. nr. 3.

Ülesandmiſt wõetakſe wastu kuni kurſuſe alguſeni „Põllutöölehe" talituſes. Maks kurſuſeſt oſawõtmiſe eeſt 3 rbl.

6797 3

Kurſuſe toimekond.

Korrapäraliſed kiiraurulaewadeſõidud
Soome ſõidulaewad:
„Primula" ja „Linnea"

tr?

poolt

Tallinnast Helsingisse,

igal esmasp. kell 6 p. l., igal neljap. kell 11 e. l.

Helsingist Tallinnasse,

igal keſknädalal ja laupäewal kell ½10 hom.

Agendid: Victor Ek. Helſingis. Grünberg & Co. Tal.

Eeſtimaa mõiſnikkude kreditſeltſi
walitſus

annab põhjuskirja § 58, tähendus I. põhjal teada, et järgmiſed, nime peale kirjutatud 4% Eeſtimaa pantkirjad ühes kupongidega:

№ 39844 ſuur 200 kirjutatud nimele Gustaw Wilk, Albuſt
„ 42425 „ 100 „ „ Gustaw Wilk, Albuſt
„ 42428 „ 100 „ „ Gustaw Wilk, Albuſt
„ 26302 „ 100 „ „ Hans Wilk, Albuſt
„ 42426 „ 100 „ „ Hans Wilk, Albuſt
„ 26536 „ 100 „ „ Jüri Kirspuu, Albuſt
„ 39299 „ 500 „ „ Madis Raudmann, Kolgaſt
„ 17257 „ 200 „ „ Juhan Nauritz, Waardiſt

tühjaks tunniſtatakſe ja peawad need, kellel nende pantkirjade peale mingiſuguſeid õiguſi on, ſeda kuni **1. detſembrini 1908**, ſeaduſliku eeskirja järele Eeſtimaa mõiſnikkude kreditſeltſi walitſuſele teada andma, wastaſel korral tunniſtatakſe 4% pantkirjad tühjaks ja antakſe nende omanikkudele uued wälja.

Tallinnas, Eeſtimaa kreditſelts, 23. mail 1908.

№ 3230. Preſident **J. Hagemeister.**

6697 Sekretär **F. v. Mohrenſchildt.**

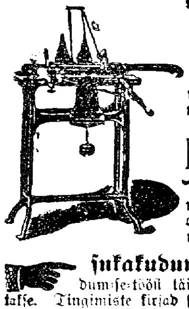

Kõige mõnuſamat teeniſtuſt naiſterahwale annab.

ſukakudumiſemaſin,

millega oſawad kudujad 2—3 rbl. päewas teenida wõiwad. Aga pange tähele: ainult minu eht

LAMB eht SUKEMOSA

maſinaga wõib nii palju teenida, ſeſt need on kõige täielikumad ja wastupidawamad maſinad. Minu juures on ka nüüd

ſukakudumiſe-kool ſiſſe ſeatud, kus kõiki kudumiſe-tööſi täielikult ja lühikeſe ajaga kätte õpetatakſe. Tingimiſte kirjad ſaawad kuluta kodu ſaadetud

Fr. Nikolai,

6182 8? Tallinnas, Wiru uul. omas majas.

Benno Loewensohn,

Gr. Königstr. 37. Riga, Gr. Königstr. 37.

kõige parem tellimisekoht

igaſugu uuema aja tarwituſte jaoks, **raamatu- ja kiwitrükikodadele, raamatuköitmiſe-töötubadele, karbiwabrikutele** ja **linerimiſe-töökodade. e.**

Tähewabriku, aktſiaſeltſi

O. J. Lehmanni

ja kiirpreſſide wabriku: Augsburgi ladu.

5n

Kõige ſuurem auuhind Londonis 1906. aastal.

Ainukene mõjuw abinõuu koide wastu
„Tincolin."

Hea haiſuga.

Müüa igas wärwi- ja rohukaupluſes, ainult algupäraliſtes pleklooſides.

6tr **Akt. ſelts Riia Chemia wabr. „Glover."**

H. Mirme
rohu-, wärwi- ja kohwi-
kauplus

on nüüd S. Pärnu maanteel nr. 12, Ameerika uul. nurga peal, Landsbergi poe kõrwal, **Tallinnas.**

Kõik kaubad on üsna wärsked ja head. Hinnad wõimalikult odawad. Auustatud kaubatarwitajaid palun minu kauplust waatama tulla.

Riidewärwimiſe,

preſſimiſe ja uhtumiſe tööſi wõetakſe ka minu juures wastu ja tehakſe hästi ja odawasti. 4?